

PLA DE CONVIVÈNCIA

PLA D'ACCIÓ TUTORIAL

CEIP LES TERRETES

INDEX

- 1. Introducció**
- 2. Diagnòstic de l'estat de convivència en el centre.**
- 3. Diagnòstic de la situació de la igualtat en el centre**
- 4. Objectius**
- 5. Pla acció tutorial:**
 - 5.1 Drets i Deures d'alumnat**
 - 5.2 Incompliment de les normes de convivència**
 - 5.3 Mesures d'atenció a l'alumnat amb Necessitats Especials de Suport Educatiu.**
 - 5.4 Mesures orientades a la promoció de la convivència i a la prevenció de conflictes**
 - Activitats de prevenció i resolució de conflictes.
 - Accions que fomenten la participació de l'alumnat mitjançant estratègies basades en l'ajuda entre iguals.
 - Activitats que promouen l'educació dels sentiments i les emocions.
 - Accions i mesures d'atenció a la diversitat que generen i fomenten el desenrotllament d'actituds inclusives.
 - Activitats d'acollida per a l'alumnat nouvingut.
 - Prevenció i actuació sobre l'assetjament escolar
 - 5.5 Mesures orientades a la consecució d'una escola igualitària i coeducadora:**
reconeixement i inclusió de les dones i la seua producció cultural i científica, prevenció violència de gènere, promoció de la diversitat sexual i identitats de gènere.
 - 5.6 Mediació en la resolució de conflictes.**
 - 5.7 Accions orientades a l'Educació Sexual**
 - 5.8 Activitats que promouen el valor pedagògic del Banc de llibres.**
 - 5.9 Accions que garanteixen la coordinació família escola.: Contracte família-escola.**
- 6. Procediments d'intervenció davant :**
 - 6.1 conductes contràries a les normes de convivència.**
 - 6.2 conductes que alteren la convivència de forma greu i reincident:**

6.2.1 alumnat que altera greument la convivència

6.2.2 alumnat amb alteracions greus de conducta.

6.3 Assetjament escolar i ciberassetjament.

6.4 Maltractament infantil

6.5 Acompanyament a la identitat de gènere, l'expressió de gènere i la intersexualitat.

7. Funcions Comissió de Convivència

8. Activitats de formació en matèria de convivència.

9. Estratègies per a la difusió, seguiment i avaluació del pla.

1. INTRODUCCIÓ

La Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació, modificada per la Llei Orgànica 8/2013, de 9 de desembre, per a la Millora de la qualitat educativa estableix com a **principis de l'educació**:

- La transmissió i la posada en pràctica de valors que afavorisquen la llibertat personal, la responsabilitat, la ciutadania democràtica, la solidaritat, la tolerància, la igualtat, el respecte i la justícia, i que ajuden a superar qualsevol tipus de discriminació.
- L'educació en la prevenció de conflictes i la resolució pacífica dels mateixos, així com la no violència en tots els àmbits de la vida personal, familiar i social, i en especial en la de l'assetjament escolar.
- Desenrotllar valors que fomenten la igualtat efectiva entre homes i dones, així com la prevenció de la violència de gènere.

Així mateix estableix com a **fins** del sistema educatiu :

- L'educació en l'exercici de la tolerància i de la llibertat dins dels principis democràtics de convivència, així com en la prevenció pacífica dels mateixos.
- La formació per a la pau, el respecte als drets humans, la vida en comú, la cohesió social, la cooperació i solidaritat entre els pobles.
- La preparació per a l'exercici de la ciutadania i per a la participació activa en la vida econòmica, social i cultural, amb actitud crítica i responsable.

Aconseguir una societat més justa, igualitària i inclusiva, és a dir més lliure, on les relacions interpersonals impulsen una convivència basada en el respecte i l'acceptació de la diferència i la diversitat de les persones, és un dels reptes de la societat del segle XXI, així com tasca i responsabilitat de tots.

Per avançar cap a la consecució d'aquests fins és imprescindible educar des d'edats primerenques en l'adquisició d'aquelles competències, que permetran a l'alumnat participar de forma activa i constructiva en una societat cada vegada més complexa i diversificada. És necessari disposar d'un currículum en què valors, sabers, pràctiques i comportaments tinguen com a finalitat comuna aconseguir que en el futur les alumnes i els alumnes participen plenament en una societat tolerant, solidària, responsable i dialogant. En definitiva, ser membres actius d'una societat democràtica garant dels drets de tots sense exclusió.

Aprendre a viure junts és aprendre a viure amb els altres amb responsabilitat social. En l'ensenyança bàsica, els objectius de l'educació social i cívica tenen com a aprenentatges prioritaris la cooperació i el respecte. Este aprenentatge va acompanyat de l'adquisició progressiva de l'autonomia i la responsabilitat que es construeixen al voltant de conceptes com el descobriment de principis morals, els drets i deures en l'àmbit escolar i l'entorn social, i les normes relacionades amb estes i el coneixement dels senyals d'identitat col·lectius.

Una educació per a la ciutadania activa i participativa, un mètode d'ensenyança interactiu i un compromís diari amb la democratització de la vida quotidiana en l'escola i en altres àrees de la vida, implica una estreta relació amb l'educació en drets humans, en els drets de la infància i l'assumpció de responsabilitats, la gestió creativa de conflictes i la igualtat d'oportunitats.

Per a créixer com a persones necessitem exercitar-nos tots els dies en allò que ens perfecciona, no hi han valors ciutadans si no hi han bons ciutadans. D'esta manera, les persones personalment enriquides contribueixen a la millora de la seua societat.

El creixement personal en valors exigeix l'esforç personal. No n'hi ha prou amb voler ser responsables, és necessari fer tots els dies exercicis de responsabilitat. De la mateixa manera, si volem ser justos, sincers, és necessari que practiquem tots els dies.

En una societat complexa i interdependent com l'actual, es requereix de l'individu una capacitat d'autoregulació que facilite i faça possible les interrelacions personals. En conseqüència, civilitzar-se és autocontrolar-se i governar-se conductualment i emocionalment.

El nostre Projecte de Convivència reflecteix totes les accions que el centre docent desenvolupa per tal de capacitar tot l'alumnat i la resta de la comunitat educativa per a la convivència i la gestió positiva de conflictes. Entenem que les mesures orientades a la promoció de la convivència i la prevenció de conflictes han de ser els eixos vertebradors del nostre Pla d'acció tutorial, és per això que integrem aquest dins del Pla de convivència del centre ja que estan estretament interrelacionats.

Per últim assenyalar que la convivència és un factor estratègic en la vida del centre educatiu. Segons sàpiga'm prevenir, gestionar i abordar els conflictes oferirem un entorn més òptim per educar al nostre alumnat en els principis de tolerància, col·laboració, inclusió, respecte, empatia i compromís amb la societat. És per allò que resulta fonamental que tots els professionals seguim la mateixa línia d'intervenció i donem compliment al nostre Pla de Convivència i acció tutorial

2. DIAGNÒSTIC DE L'ESTAT DE CONVIVÈNCIA EN EL CENTRE.

El CEIP LES TERRETES, és una escola amb pocs anys de vida, el Decret 17/2009 de 23 de gener regula la seua creació. Al curs 16-17 ja es converteix en un centre de tres línies des d'Infantil a primària.

Les característiques del centre han anat canviant curs darrere de curs, segons el centre anava incorporant més unitats, el clima de convivència s'ha anat modificant i resultant cada vegada més complex. Per al curs 17-18 hi ha una matrícula de 650 alumnes i 76 professionals docents i no docents que treballen al centre. El tamany d'aquesta Comunitat Educativa genera unes condicions de partida, on la Convivència és un dels gran reptes i objectius d'aquest centre educatiu.

Dins del diagnòstic de l'estat de convivència del centre cal distingir 3 àmbits:

- Relacions alumnat.
- Relacions professorat
- Relacions famílies

Pel que respecta a la **relació amb les famílies** destacar que comptem amb famílies amb elevat nivell d'implicació i participació. Un nombre elevat d'aquestes ofereixen un suport essencial al Projecte educatiu del centre i són l'àmbit clau on es promouen valors que afavoreixen la llibertat personal, la responsabilitat, la solidaritat, la tolerància, la igualtat, el respecte, la justícia, i la no discriminació.

Continua incrementant-se el nombre de famílies que atorguen el 100% de veracitat a la versió del fill/a, mostrant desconfiança amb la tasca dels professionals i en conseqüència desautoritzant la figura del docent.

Destacar també l'especial alarma de les famílies respecte a potencials casos d'assetjament. Hi ha una tendència creixent a catalogar els conflictes entre alumnes com a casos d'assetjament, sense tindre en compte quins són els requisits que s'han de complir per a catalogar-los com a tal.

El clima de **relació i convivència del professorat** és cordial però resulta necessari avançar en la millora de la cohesió de grup com a col·lectiu de professionals que comparteixen Projecte Educatiu i que han de ser model per a la Comunitat Educativa de treball cooperatiu.

Pel que respecta a la gran majoria de l'**alumnat** les dificultats en la convivència són de caràcter lleu o moderat, considerant-se situacions derivades de les relacions interpersonals i sobre les que hem d'exercir un funció educativa i correctiva.

Es continua constatant que gran part de les discrepàncies ocorren en els moments més propicis per a les relacions interpersonals: temps d'esplai del matí i del menjador i quan es desenvolupen activitats de caràcter cooperatiu.

Molts dels conflictes són fruit del desacord en el compliment de les regles del joc, especialment el futbol, o quan hi han actituds dominats per part de companys/es que volen imposar la seua decisió tant en temps d'esplai com de treball.

S'observa que costa minvar les actituds de menys preu cap a companys/es pel seu rol de gènere, pels seus interessos, per tindre millors o pitjors aptituds físiques i/o trets físics. Resulta molt habitual que es tracten de manera despectiva i fent us de qualificatius poc adequats. En moltes ocasions no amb intenció d'ofendre sinó com a forma col·loquial i normalitzada de relacionar-se (segons el seu parer).

Les denúncies realitzades per les famílies o personal del centre sobre potencials casos d'assetjament, no s'han confirmat després d'activar el protocol que el centre té establert. No obstant és un aspecte sobre el que s'ha d'extremar l'observació i vigilància.

Seguidament passem a indicar els conflictes més habituals entre l'alumnat segons edat i moment de la jornada escolar.

	INFANTIL	1R CICLE	2N CICLE	3R CICLE
AULA	✓ Barallar-se pel material. ✓ Barallar-se per ser els primers. ✓ Burlar-se de la roba, característiques físiques, interessos... ✓ Diferenciar entre sexe i raça. ✓ Conflictes entre ells quan van a informar als adults d'algun fet que ha ocorregut entre iguals. ✓ Conductes agressives d'alumnes amb NEE. ✓ Lideratge negatiu. ✓ Actituds dominants	✓ Conductes agressives d'alumnes amb NEE.	✓ Interrompre el desenvolupament de classe: cridar l'atenció. ✓ Injuries, ofenses i insults. ✓ Furtar o deteriorar material de companys/es o centre. ✓ Accions violentes: empenyar, llançar objectes. ✓ Negativa a portar material. ✓ Negativa a traslladar informació centre-casa/casa-centre. ✓ Canviar la nota de l'examen. ✓ Falsificar signatura. ✓ Portar objectes no permesos. ✓ Incitar a un company a fer una acció greu. ✓ Negar-se a complir les mesures correctores.	✓ Falta de respecte a companys i mestres ✓ No respectar material ✓ Portar aparells electrònics: mòbil
PATI	✓ Barallar-se pel material. ✓ Rebutjar-se uns als altres. ✓ Diferències per sexe i/o raça. ✓ Conflictes sense violència.	✓ Agressions físiques. ✓ Fer el buit. ✓ Voler ser el primer a la fila.	✓ Injuries, ofenses i insults. ✓ No respectar la zona de joc de futbol. ✓ Accions violentes: empenyar, llançar, objectes ✓ Portar objectes no permesos ✓ Incitar a companys a que agredisquen a altres. ✓ Negar-se a complir mesura correctiva.	✓ No respectar la zona de futbol. ✓ Faltes de respecte a companys i mestres. ✓ No respectar normes de joc. ✓ Accedir a les aules.
MENJADOR	✓ Cridar ✓ Mal ús dels coberts ✓ Tirar menjar ✓ Jugar a barallar-se ✓ Barallar-se		✓ Obsessió amb algun company/a. ✓ No compartir material ✓ Burlar-se ✓ Falta de respecte de normes. ✓ Insults cap els companys/es.	

3. DIAGNÒSTIC DE LA SITUACIÓ D'IGUALTAT EN EL CENTRE.

El diagnòstic d' igualtat de centre té com a objectiu indicar en quins aspectes hi ha mancances o, per contra, si existeixen bones pràctiques educatives. Ambdues poden coexistir perquè, les mancances, ens indicaran una sèrie d' iniciatives que hem d' engegar per a corregir-les i les bones pràctiques les haurem de promoure i ampliar.

Es va dur a terme el diagnòstic al curs 16-17 tenint en compte dades **quantitatives** i dades **qualitatives**. A continuació, es desenvolupen cadascuna d' elles:

➤ En relació a les **dades quantitatives**:

- **Percentatge de l'alumnat amb diferenciació de xiquets i xiquetes per obtenir el rendiment acadèmic (Curs 15-16)**

Al rendiment acadèmic es va observar que no havien diferències significatives: aprovats (45'6% xiquets i 54'3% xiquetes), suspesos (58'4% xiquets i 41'5 xiquetes) repetidors i repetidores (53'3% xiquets i 46'6% xiquetes).

- **Percentatge del nombre de persones del centre: alumnat, personal docent, equip directiu, personal no docent, coordinacions de cicles i comissions, consell escolar...**

En el nombre d' alumnat del centre es va comprovar que no existien desigualtats paritàries (47'9% de xiquets i 52% de xiquetes).

En relació als conflictes que es van produir entre l' alumnat, majoritàriament, eren ocasionats per xics amb trastorns de conducta.

En quant al nombre del personal del centre en general s' apreciava una dominància femenina.

Al personal docent, existia un 80% de dones i un 19% d' homes.

- L' equip directiu està format per un home i dues dones, assumint una d' elles la direcció del centre.
- Les coordinacions estaven formades per dones en la gran majoria (les corresponents a cicles el 75% i les corresponents a comissions el 100%). Així mateix ocorria al consell escolar, format pel 93% de dones i el 6% d' homes .

Al personal no docent també hi havia una diferència significativa entre dones (73'3%) i homes (26'6%).

- **Percentatge delegades i delegats tant de l'alumnat com de les famílies.**

Finalment, tant en la representació de l' alumnat com en la de les famílies, es va observar

una major representació de delegades que de delegats (75% de xiquetes i 25% de xiquets i, 96% de mares i un 3% de pares).

➤ En relació a les **dades qualitatives**:

○ **Formació i sensibilització de la Comunitat Educativa**

Anteriorment, el claustr no ha rebut formació en temàtiques coeducatives ni vinculades a la perspectiva de gènere, a excepció d' aquest curs, que sí que ha rebut una xarrada sobre la *"Intolerància per gènere"*.

La gran majoria del claustr estaria interessat en rebre formació específica sobre aquestes temàtiques.

L' AMPA del centre mostra interès en promoure xarrades coeducatives de sensibilització i conscienciació per a les famílies.

Les famílies i l' alumnat de 6é de primària reben xarrades d' educació sexual per part de professionals.

També participa l' alumnat de 6é en les xarrades- taller *"Contra la violència de gènere"* que promou la *Casa de la Dona* de Torrent.

○ **Llenguatge inclusiu, verbal i escrit. Imatge inclusiva.**

En la revisió d' alguns documents del centre s' observa tant un llenguatge inclusiu com masculí genèric.

En les circulars per a les famílies es té en compte la diversitat familiar.

Una part dels membres del claustr sí que revisa els llibres de text per garantir la inclusió de la diversitat sexual, familiar i de gènere i, una altra part, no o no ho sap.

Alguns cartells i imatges penjades a les aules sí que reflectixen la diversitat però no tots.

○ **Visibilització de les dones dins dels continguts didàctics.**

La biblioteca de centre disposa de material bibliogràfic per la visibilització i reconeixement de les dones.

○ **Diversitat sexual, de gènere i familiar.**

Una part de l'alumnat sí que rep formació dins del currículum d' alguna matèria sobre diversitat sexual, de gènere i familiar.

La major part del claustr es considera capaç d' abordar aquestos temes amb l' alumnat.

S' ha detectat alumnat masclista i en el que no es fomenta a nivell familiar aquestos models.

La biblioteca de centre disposa de material bibliogràfic sobre diversitat sexual, de gènere i

familiar.

S'ha creat un fons amb diferents recursos coeducatius per al claustre.

○ **Recursos per la promoció de la convivència positiva.**

Al centre hi ha constituït un *Consell de delegades i delegats de l'alumnat*.

Es treballa l'aprenentatge cooperatiu (DUADOS...)

Al curs actual s'ha treballat la *Setmana de la Diversitat*.

Al curs passat, un grup d'estudiants de pedagogia de la *Universitat de València*, van realitzar un **estudi** sobre "**Rol de gènere**" amb l'alumnat de 4t de primària del nostre centre.

L'objectiu general del projecte era trencar els diferents estereotips i prejudicis ja assumits als diferents gèneres, així com previndre conductes sexistes en l'alumnat i si, aquestes es manifestaven, poder reflexionar sobre elles i intentar que desaparegueren.

Cada grup/classe va realitzar les següents activitats:

-**Activitat 1:** *Papà, no vull ser princesa!* (per detectar si existeix sexisme en algunes professions).

-**Activitat 2:** *Jugant a ser qui vull* (observació i reflexió en l'elecció de joguets).

-**Activitat 3:** *Decora l'habitació de Dani* (sense aclarir el gènere).

Els resultats de l'experiència van ser:

- En relació a l'**activitat 1**, la professió més freqüent en els xics va ser futbolista i en les xiques va haver més varietat: mestra, veterinària, fotògrafa... Només dos xiques de classes diferents van dir que volien ser futbolistes.
- En relació a l'**activitat 2**, els xics d'un grup van triar joguets "associats" al seu gènere i les xiques van mostrar una clara preferència cap a les nines i princeses. En les altres dos classes no va haver tanta declinació de les xiques cap a les nines però sí que observaren que els xiquets eren menys tolerants i se sentien incòmodes davant els joguets assignats al gènere femení.
- Finalment, a l'**activitat 3**, com en la descripció de l'activitat no van concretar el gènere, en una classe sí que van preguntar si Dani era un xic o una xica per decidir com i de què color decoraven l'habitació. En un altre grup van donar per fet que Dani era un xic i, en acabar l'activitat i descobrir que era una xica la reacció de l'alumnat va ser de sorpresa i decepció de com havien decorat i pintat.

Les conclusions a les que van arribar van ser les següents:

- L'alumnat tenia molt assimilat el que pretenien ensenyar-les però de forma molt superficial, es

a dir, coneixien els conceptes però no els aplicaven en la pràctica.

- Els rols de gènere estaven més establits que el que pensaven inicialment i que eliminar-los requeria d'un treball constant de sensibilització i conscienciació.
- Les xiquetes, amb gran diferència, són més tolerants respecte als temes de diversitat de rols de gènere que els xiquets.

4. OBJECTIUS

Els objectius que guien l'estructura i contingut del pla de convivència i del pla d'acció tutorial del centre són els següents:

- ✓ Educar en l'exercici de la tolerància i de la llibertat dins dels principis democràtics de la convivència.
- ✓ Educar en el respecte:
 - a la identitat, intimitat i dignitat personal.
 - de la integritat física, psicològica i moral.
 - de les normes de convivència i organització del centre.
 - a la diversitat familiar.
- ✓ Educar per a la prevenció de conflictes i la resolució pacífica d'aquests.
- ✓ Educar per a la no violència en tots els àmbits de la vida personal, familiar i social.
- ✓ Desenvolupar valors que fomenten la igualtat efectiva entre homes i dones.
- ✓ Garantir el dret a la identitat de gènere, l'expressió de gènere i la intersexualitat.
- ✓ Mostrar la **diversitat familiar** en la nostra societat actual.
- ✓ Educar en l'esforç, l'oci i el temps lliure, bons hàbits de consum.
- ✓ Potenciar el treball cooperatiu per tal de fomentar actituds de respecte, tolerància, negociació, escolta i autonomia.
- ✓ Aprofundir en el coneixement personal i dels companys/es: identitat, interessos, necessitats, preocupacions, sentiments..
- ✓ Formar i informar en l'ús adequat de les noves tecnologies i mitjans de comunicació: mòbil, internet, TV, videojocs, xarxes socials...
- ✓ Promoure l'acollida dels alumnes nouvinguts, reforçant-los el sentiment de pertinença al grup i escola.
- ✓ Establir un model de resolució i mediació de conflictes per a tot el centre

- ✓ Potenciar les vies de coordinació i col·laboració amb les famílies: entrevistes individuals, reunions trimestrals, participació en activitats d'aula o centre, participació en Consell Escolar de centre i/o AMPA.
- ✓ Establir model compromís Família-tutor i posar-lo en pràctica
- ✓ Promoure la millora de les relacions entre els membres de la Comunitat Educativa.

5. PLA D'ACCIÓ TUTORIAL

Cada tutor tutor/a fixa a l'horari setmanal del seu alumnat una sessió de tutoria, entenem que s'ha de generar un espai i un temps setmanal per a vehicular accions, activitats i/o mesures orientades a l'acció tutorial planificada, a més de les intervencions puntuals que es realitzen cada dia. Seguidament oferim una bateria de mesures orientades que tenen com a finalitat ser unes eines pràctiques i factibles per a la promoció de la convivència, la prevenció i resolució adequada dels conflictes.

5.1 Drets i Deures d'alumnat

Drets de l'alumnat

Són drets dels alumnes els arreglats en el títol II capítol I del decret 39/2008, del Consell, entre els que es destaquen:

1. Rebre una formació integral que contribueix al ple desenvolupament de la seua personalitat.
2. Ser informats, a l'inici de cada curs, dels criteris d'avaluació, de qualificació i de les proves a les que seran sotmesos, d'acord amb els objectius i continguts de l'ensenyança en cada curs o període d'avaluació.
3. Obtindre una avaluació d'acord amb el seu rendiment.
4. Reclamar davant de les qualificacions obtingudes i les decisions de promoció. Este dret i l'anterior podran ser exercits pels pares.
5. Participar activament en la gestió del centre a nivell d'assemblees d'alumnes i com a membre, si és triat, del Consell escolar.
6. Ser informats pels seus representants en els òrgans de participació en què estiguen representats.

7. Ser respectats en la seua llibertat de consciència i les seues conviccions religioses, ètiques, morals i ideològiques, d'acord amb la Constitució.
8. Respecte a la seua identitat, intimitat i dignitat personals.
9. Respecte a la seua integritat física, psicològica i moral.
10. Protecció contra tota agressió física, sexual, psicològica, emocional o moral, no podent ser objecte, en cap cas, de tractes vexatoris o degradants.
11. Confidencialitat de les seues dades personals i familiars, de conformitat amb la normativa vigent.
12. Manifestar lliurement les seues opinions, sense perjudici del respecte dels drets dels membres de la comunitat educativa.
13. Posseir tots els documents establerts legalment.
14. Dret a una formació integral.
15. A l'objectivitat en l'avaluació.
16. Al respecte de les pròpies conviccions.
17. A la integritat i dignitat personal.
18. A la participació.
19. Dret d'associació i reunió.
20. Dret d'informació.
21. A la llibertat d'expressió.
22. A ajudes i suports.
23. Quants es determinen reglamentàriament.

Deures de l'alumnat.

Són deures dels alumnes:

1. Tindre una actitud activa, participativa i atenta a classe, sense interrompre ni alterar el funcionament normal de les classes.
2. Participar en les activitats formatives orientades al desenvolupament del currículum.
3. Assistir al centre educatiu amb puntualitat així com amb el material i equipament necessaris per a poder participar activament en el desenvolupament de les classes.
4. Realitzar les tasques encomanades pel professorat en l'exercici de les seues funcions.
5. Realitzar l'esforç necessari en funció de la seua capacitat, per comprendre i assimilar els continguts de les distintes àrees, assignatures o mòduls.
6. Respectar l'exercici del dret i el deure a l'estudi dels altres alumnes.

7. Respectar l'exercici del dret i el deure a la participació en les activitats formatives dels altres alumnes.
8. Romandre en el recinte escolar durant la jornada lectiva.
9. Atendre les explicacions, manifestar esforç personal i de superació per a traure el màxim rendiment.
10. Respectar la llibertat de consciència, i les conviccions religioses, morals i ideològiques dels membres de la comunitat educativa.
11. Respectar la identitat, la integritat, la dignitat i la intimitat de tots els membres de la comunitat educativa.
12. Col·laborar amb els mestres en la seua responsabilitat de transmissió de coneixements i valors.
13. Complir les normes i seguir les pautes establertes pel professorat.
14. No discriminar cap membre de la comunitat educativa per raó de naixement, raça, sexe, llengua o per qualsevol altra circumstància personal o social.
15. Participar i col·laborar en la promoció d'un ambient de convivència escolar adequat, així com conèixer el Pla de Convivència del centre.
16. Respectar el dret de la resta dels alumnes a què no siga pertorbada l'activitat educativa.
17. Justificar de manera adequada i documentalment, davant el/la tutor/a, les faltes d'assistència i de puntualitat. En cas que siga menor d'edat, es justificarà per part dels pares/mares/tutors de l'alumne.
18. Utilitzar adequadament les instal·lacions, materials i recursos educatius utilitzats en el centre.
19. Respectar els béns i pertinences dels membres de la Comunitat educativa.
20. Complir el Reglament de Règim Intern del centre (RRI).
21. Respectar i complir les decisions dels òrgans unipersonals i col·legiats del centre, sense perjudi de fer valdre els seus drets quan considere que alguna de les decisions vulnere algun d'ells, d'acord amb el procediment establert per este reglament i la legislació vigent.
22. Complir les normes de seguretat, salut i higiene en els centres docents, considerant expressament la prohibició de fumar, portar i consumir begudes alcohòliques, estupefaents i psicòtrops.
23. Respectar el Projecte Educatiu o el caràcter propi del centre, d'acord amb la legislació vigent.
24. Responsabilitzar-se de les comunicacions que s'establisquen entre la família i el centre educatiu, i viceversa.

25. Utilitzar l'equipament informàtic, programari i comunicacions del centre, inclòs Internet, per a fins estrictament educatius.
26. Respectar el que estableix el RRI respecte als usos i prohibicions en la utilització de les noves tecnologies (telèfons mòbils, aparells reproductors, videojocs, etc.).
27. Presentar-se a les proves que s' establisquen.
28. Observar l'adequat decor i neteja personal en el vestir com a norma de convivència.

5.2 Incompliment de les normes de funcionament i convivència.

Podran ser objecte de mesures correctores o disciplinàries les conductes tipificades en els articles 70 i 76 del reglament de règim intern que siguin realitzades pels alumnes dins del recinte escolar o durant la realització d'activitats complementàries i extraescolars, així com durant la prestació del servei de menjador.

Igualment podran ser corregides o sancionades aquelles accions o actituds que, encara que dutes a terme fora del recinte escolar, estiguen motivades o directament relacionades amb la vida escolar i afecten algun membre de la comunitat educativa. Tot això sense perjudi de l'obligació, si és el cas, d'informar de les autoritats competents les dites conductes.

5.2.1 Aplicació de mesures correctores i disciplinàries.

1. Les mesures correctores i disciplinàries que s'apliquen per l'incompliment de les normes de convivència tindran un caràcter educatiu i rehabilitador.
2. No podran imposar-se mesures educatives correctores ni disciplinàries que siguin contràries a la dignitat ni a la integritat física, psicològica o moral dels alumnes.
3. La imposició de les mesures educatives correctores i disciplinàries previstes en el present reglament respectarà la proporcionalitat amb la conducta de l'alumne i haurà de contribuir a la millora del procés educatiu.

5.2.2 Gradació de les mesures educatives correctores i disciplinàries.

1. Els incompliments de les normes de convivència hauran de ser valorats considerant la situació de l'alumne/a. Per a això, l'òrgan responsable de la instrucció de l'expedient o d'imposició de mesures educatives correctores o disciplinàries, haurà de tindre en compte les circumstàncies

personals, familiars o socials, i l'edat de l'alumne, per a la qual cosa podrà sol·licitar tots els informes que considere pertinents amb tal d'acreditar la dita situació o circumstància.

2. A l'efecte de la gradació de les mesures educatives correctores i de les mesures educatives disciplinàries, es tindran en compte les següents circumstàncies atenuants:

- a) El reconeixement espontani de la conducta incorrecta.
- b) La no comissió amb anterioritat d'accions contràries a les normes de convivència.
- c) La petició d'excuses en els casos d'injúries, ofenses i alteració del desenvolupament de les activitats del centre.
- d) L'oferiment d'actuacions compensadores del dany causat.
- e) La falta d'intencionalitat.
- f) El caràcter ocasional de l'acte en la conducta i comportament habitual.
- g) La provocació suficient.

3. Als mateixos efectes es tindran en compte les següents circumstàncies agreujants:

- a) La premeditació.
- b) La reiteració.
- c) Qualsevol conducta discriminatòria per raó de naixement, raça, sexe, cultura, llengua, capacitat econòmica, nivell social, conviccions polítiques, morals o religioses, per discapacitats físiques, sensorials o psíquiques, o qualsevol altra condició o circumstància personal o social.
- d) Quan la sostracció, agressió, injúria o ofensa es realitzi contra qui es trobe en situació d'inferior edat, minusvalidesa, recent incorporació al centre o situació d'indefensió.
- f) La publicitat, incloent la realitzada a través de les tecnologies de la informació i la comunicació.
- g) La realització en grup o amb intenció d'emparar-se en l'anonimat.

5.2.3 Reparació de danys materials.

1. Els alumnes que individual o col·lectivament causen de forma intencionada o per negligència danys a les instal·lacions, equipament informàtic (inclòs el programari) o qualsevol material del centre, així com als béns dels membres de la comunitat educativa, quedaran obligats a reparar el dany causat o fer-se càrrec del cost econòmic de la seua reparació o restabliment.
2. Els alumnes que sostragueren béns en el centre hauran de restituir els béns sostrets, o reparar econòmicament el valor d'estos.

3. Els pares seran responsables civils en els termes previstos per la legislació vigent, en relació al que disposen els apartats 1 i 2 del present article.
4. La reparació econòmica del dany causat no serà eximent del possible expedient disciplinari per l'actuació comesa.

5.2.4 Tipificació de conductes contràries a les normes de funcionament i convivència

Es consideren conductes contràries a les normes de convivència del centre educatiu les següents:

- a) Una falta de puntualitat setmanal injustificada.
- b) Una falta d'assistència setmanal injustificada.
- c) Els actes que alteren el normal desenvolupament de les activitats del centre educatiu, especialment els que alteren el normal desenvolupament de les classes.
- d) Els actes d'indisciplina.
- e) Els actes d'incorrecció o desconsideració, les injúries i ofenses contra els membres de la comunitat educativa.
- f) El furt o el deteriorament intencionat d'immobles, materials, documentació o recursos del centre.
- g) El furt o el deteriorament intencionat dels béns o materials dels membres de la comunitat educativa.
- h) Les accions que puguin ser perjudicials per a la integritat i la salut dels membres de la comunitat educativa.
- i) La negativa sistemàtica a portar el material necessari per al desenvolupament del procés d'ensenyança-aprenentatge.
- j) La negativa a traslladar la informació facilitada als pares per part del centre i viceversa.
- k) L'alteració o manipulació de la documentació facilitada als pares per part del centre.
- l) La suplantació de la personalitat de membres de la comunitat escolar.
- m) La utilització inadequada de les tecnologies de la informació i comunicació durant les activitats que es realitzen en el centre educatiu.
- n) La introducció de telèfons mòbils, aparells de so i altres aparells electrònics aliens al procés d'ensenyança-aprenentatge, en el centre educatiu; esta prohibició s'estén al temps de realització d'activitats extraescolars.
- o) Els actes que dificulten o impedisquen el dret i el deure a l'estudi dels seus companys.
- p) La incitació o estímulo a cometre una falta contrària a les normes de convivència.

q) La negativa al compliment de les mesures correctores adoptades davant de conductes contràries a les normes de convivència.

r) L'ús inadequat de les infraestructures i béns o equips materials del centre.

La reiteració d'una conducta contrària a les normes de funcionament i convivència del centre comportarà la consideració de conductes greument perjudicials per a la convivència en el centre.

Mesures educatives correctores.

1. Les mesures educatives són les següents:

a) Amonestació verbal.

b) Compareixença immediata davant del cap d'estudis o el director.

c) Amonestació per escrit.

d) Retirada de telèfons mòbils, aparells de so o altres aparells electrònics aliens al procés d'ensenyança-aprenentatge, utilitzats durant les activitats que es realitzen en el centre educatiu. Es retiraran apagats i seran tornats als pares en presència de l'alumne/a.

e) Privació de temps de recreació per un període màxim de cinc dies lectius.

f) Realització de tasques educadores per l'alumne/a en horari no lectiu. La realització d'estes tasques no es podrà prolongar per un període superior a cinc dies lectius.

g) Suspensió del dret a participar en la següent activitat extraescolar programada.

h) Suspensió del dret d'assistència a determinades classes i /o servei de menjador per un període no superior a cinc dies lectius. Durant la impartició d'eixes classes, i a fi d'evitar la interrupció del procés formatiu de l'alumnat, este romandrà en el centre educatiu efectuant els treballs acadèmics que li siguen encomanats per part del professorat que li imparteix docència. El cap d'estudis del centre organitzarà l'atenció a este alumnat.

2. Les mesures educatives correctores que s'imposen seran immediatament executades.

3. En aquells supòsits en què, una vegada duta a terme la correcció oportuna, l'alumne continue presentant reiteradament conductes pertorbadores per a la convivència en el centre, a més d'aplicar les mesures educatives correctores que corresponguen, es traslladarà, prèvia comunicació als pares, a les institucions públiques competents.

4. En aquelles actuacions i mesures educatives correctores en què el centre reclame la implicació directa dels pares de l'alumne i estos la rebutgen, el centre ho posarà en coneixement de l'administració educativa.

5.2.5 Tipificació de conductes greument perjudicials per a la convivència en el centre.

Es consideren conductes greument perjudicials per a la convivència en el centre les següents:

- a) Els actes greus d'indisciplina i les injúries o ofenses contra membres de la comunitat educativa que sobrepassen la incorrecció o la desconsideració previstes a l'article 68 del present reglament.
- b) L'agressió física o moral, les amenaces i coaccions i la discriminació greu a qualsevol membre de la comunitat educativa, així com la falta de respecte greu a la integritat i dignitat personal.
- c) Les vexacions i humiliacions a qualsevol membre de la comunitat escolar, particularment si tenen un component sexista o xenòfob, així com les que es realitzen contra els alumnes més vulnerables per les seues característiques personals, socials o educatives.
- d) L'assetjament escolar.
- e) La suplantació de personalitat en actes de la vida docent.
- f) La falsificació, deteriorament o sostracció de documentació acadèmica: notificacions del centre, circulars, autoritzacions, exàmens, signatures...
- g) Els danys greus causats en els locals, materials o documents del centre o en els béns dels membres de la comunitat educativa.
- h) Els actes injustificats que pertorben greument el normal desenvolupament de les activitats del centre.
- i) Les actuacions que puguen perjudicar o perjudiquen greument la salut i la integritat personal dels membres de la comunitat educativa.
- j) La introducció en el centre d'objectes perillosos o substàncies perjudicials per a la salut (tabac, begudes alcohòliques, estupefaents i psicòtrots) i la integritat personal dels membres de la comunitat educativa.
- k) Les conductes tipificades com a contràries a les normes de convivència del centre educatiu si concorren circumstàncies de col·lectivitat o publicitat intencionada per qualsevol mitjà.
- l) La incitació o l'estímul a cometre una falta que afecte greument la convivència en el centre.
- m) La negativa reiterada al compliment de les mesures educatives correctores adoptades davant de conductes contràries a les normes de convivència.
- n) La negativa al compliment de les mesures disciplinàries adoptades davant de les faltes que afecten greument la convivència en el centre.
- o) L'accés indegut o sense autorització a fitxers i servidors del centre.
- p) Actes atemptatoris respecte al projecte educatiu, així com al caràcter propi del centre.

Mesures educatives disciplinàries.

1. Les mesures disciplinàries que poden imposar-se per incórrer en les conductes tipificades en l'article anterior, lletres h, m i n, són les següents:

- a) Realització de tasques educadores per a l'alumne/a, en horari no lectiu, per un període superior a cinc dies lectius i igual o inferior a quinze dies lectius.
- b) Suspensió del dret a participar en les activitats extraescolars o complementàries que tinga programades el centre durant els trenta dies següents a la imposició de la mesura disciplinària.
- c) Canvi de grup o classe de l'alumne/a per un període superior a cinc dies lectius i igual o inferior a quinze dies lectius.
- d) Suspensió del dret d'assistència a determinades classes i o servei de menjador per un període comprés entre sis i quinze dies lectius. Durant la impartició d'eixes classes, i a fi d'evitar la interrupció del procés formatiu de l'alumnat, este romandrà en el centre educatiu efectuant els treballs acadèmics que li siguin encomanats per part del professorat que li impartix docència. El cap d'estudis del centre organitzarà l'atenció a este alumnat.

2. Les mesures disciplinàries que poden imposar-se per incórrer en les conductes tipificades en l'article anterior, excepte les lletres h, m i n, arreplegades en l'apartat anterior, són les següents:

- a) Suspensió del dret d'assistència al centre educatiu durant un període comprés entre sis i trenta dies lectius. Per a evitar la interrupció en el seu procés formatiu, durant el temps que dure la suspensió, l'alumne/a haurà de realitzar els treballs acadèmics que determine el professorat que li imparteix docència.

El tutor/a serà el responsable del seguiment del procés, rebent l'alumne els dilluns de 13 a 14 hores.

- b) Suspensió del dret d'assistència al menjador durant un període comprés entre sis i trenta dies lectius
- c) Canvi de centre educatiu. En el cas d'aplicar esta mesura disciplinària, l'administració educativa li proporcionarà una plaça escolar en un altre centre docent sostingut amb fons públics, amb garantia dels servicis complementaris que siguin necessaris, condició sense la qual no es podrà dur a terme la dita mesura.

5.3 Mesures d'atenció a l'alumnat amb Necessitats Especials de Suport Educatiu i inclusió

Us remeten al document Pla d'atenció a la diversitat i inclusió educativa (PADIE), on estan recollides totes les mesures establertes per a l'atenció de l'alumnat amb NESE.

5.4 Mesures orientades a la promoció de la convivència i a la prevenció de conflictes

5.4.1 Activitats de prevenció i resolució de conflictes.

- ✓ Establir cada grup d'alumnes les normes d'aula.
- ✓ Difusió de les normes del centre, la tipificació de conductes que alteren la convivència i les sancions que es deriven.
- ✓ Guia per als alumnes: TRACTEM-NOS BÉ (**Annex 1**)
- ✓ Jocs/dinàmiques: (**Annex 2**)
 - I ara què?
 - A qui salvaries?
 - Grups desiguals
 - Si o no
 - Sols dos
 - Situacions problema
 - Paraules boniques.

5.4.2 Accions que fomenten la participació de l'alumnat mitjançant estratègies basades en l'ajuda entre iguals

- ✓ Tècniques d'aprenentatge cooperatiu (**Annex 3**) .
- ✓ Assemblea de delegats per establir normes de centre, proposar activitats a desenvolupar dins de la Programació General Anual.
- ✓ Jocs/Dinàmiques: (**Annex 4**)
 - El tren de la risa.
 - El fantasma.
 - El xicle botador
 - Els amics especials.
 - La teranyina.
 - Cercles concèntrics.
 - La pilota.
 - El globus.

5.4.3 Activitats que promouen l'Educació dels sentiments i les emocions i potencien l'autoestima.

- ✓ S'utilitzarà com a suport contes que treballen aquest tema.
- ✓ Crear a l'aula el **RACÓ DEL ES EMOCIONS**. En aquest racó de l'aula es disposarà d'imatges, fotografies, contes que permeten treballar la consciència emocional:
 - Emocions de Natxo"
 - Monstre de colors:
 - Emocionari
 - Jose aprendre
 - Eduyoga
- ✓ Jocs i dinàmiques: **(Annex 5)**
 - Què sentim.
 - La meu cara reflexa.
 - La vareta màgica.
 - El rellotge de les emocions.
 - L'arbre de la nostra vida
 - Adhesius d'estima
 - Les ulleres meravelloses
 - La caixa sorpresa
 - Què s'amaga en l'ombra?
 - El llibre viatger.
 - La meua mascota.
 - La maleta.
 - Com em sent.
 - Que et fa feliç.
 - La meua biografia.
 - Paraules dolces d'amics invisibles.
 - El baló missatger
 - Reconeixement
 - Te acuse de...
 - Em sent satisfet
 - Què veus de bo en la meua forma de ser?
 - Diques com em veus
 - Autoretrat
 - Per a tu
 - Abraçades musicals
 - Un homenatge
 - El teu arbre
 - La meua creació

5.4.4 Activitats per a l'Acollida alumnat nouvingut

- ✓ Quan l'alumnat nouvingut s'incorpora a inici de curs:
 - Festa de benvinguda
 - Activitats d'acollida.

- L'alumnat de 6é ensenya l'edifici de primària a l'alumnat de 1r.
- ✓ Quan l'alumnat s'incorpora al llarg del curs:
 - Figura alumne tutor
 - Organitzar activitats que permeten conèixer a l'alumne: orige, família, interessos.
 - Quan l'alumne nouvingut desconeix la llengua assignar-li com a tutor a un alumne del centre que parle el seu idioma i que el pugui ajudar.

5.4.5 Prevenció i actuació sobre l'assetjament escolar (Annex 6)

Un xiquet o xiqueta, de sobte, rebutja assistir a l'escola sense que existisca un motiu aparent. Inventa tot tipus d'excuses i fingix tot tipus de malalties per a justificar el seu comportament. Què pot estar ocorrent?

Possiblement, este siga el primer senyal d'alarma que indique que estem davant d'un cas d'assetjament escolar (*bullying*)

Terme anglés que s'utilitza per a denominar la intimidació entre iguals. Es definix com la violència mantinguda, mental o física guiada per un individu o per un grup i dirigida contra un altre individu que no és capaç de defensar-se a si mateix en eixa situació. Es desenvolupa en l'àmbit escolar.

Fa referència a les conductes intimidatòries, d'amenaça, aïllament i tiranització que du a terme el *bully* (agressor) sobre un alumne víctima exposat repetidament a este tipus d'accions negatives. No es tracta d'un episodi esporàdic, si no persistent, que pot durar setmanes, mesos, i fins i tot, anys.

1. QUINS SÓN LES CARACTERÍSTIQUES DE L'ASSETJAMENT ESCOLAR?

Perquè una sèrie de conductes agressives siguen denominades amb este terme, deuen complir una sèrie de característiques:

- Existència d'una víctima atacada per un "abusador" o grup de "perdonavides"
- Existència d'una desigualtat de poder entre una víctima i un agressor. No hi ha equilibri pel que fa a les possibilitats de defensa, ni equilibri físic, social o psicològic.
- L'agressió exercida cap a la víctima es prolonga en el temps i succeïx de forma recurrent, la qual cosa provoca en la víctima un gran sentiment d'indefensió per la probabilitat de patir nous atacs.

2. HI HA DIFERENTS TIPUS D'ASSETJAMENT ESCOLAR?

Els diferents tipus de maltractament que es duen a terme, podem classificar-los en tres grups:

MALTRACTAMENT FÍSIC

Ocorre més en els cursos de primària. Donar espentes, puntellons, punyades, agressions amb objectes...

MALTRACTAMENT PSICOLÒGIC

Este component es troba en totes les formes de maltractament. Són accions dirigides a minar l'autoestima de la víctima i créixer la seua sensació d'inseguretat i temor. Es du a terme en forma d'insults, malnoms,... i es basa en alguna acció o defecte físic que presenta la víctima. Ressaltar l'ús del telèfon mòbil per a dur a terme també esta sèrie d'accions.

MALTRACTAMENT SOCIAL

És l'anomenat assetjament escolar indirecte. Es fan partícips a altres individus en l'acció d'aïllar a l'individu víctima respecte del grup.

3. QUINES CONSEQÜÈNCIES TÉ L'ASSETJAMENT ESCOLAR?

La **VÍCTIMA**, repetidament és objecte de burles, insults, humiliacions, etc., la qual cosa provoca una sèrie de CONSEQÜÈNCIES que incidixen directament en el correcte desenvolupament i maduració de la persona.

- Fracàs escolar, degut entre altres factors a les dificultats de concentració que presenten.
- Fòbia a l'escola.
- Alt nivell d'ansietat, especialment de tipus anticipatori.
- Descens de l'autoestima.
- Quadres depressius.
- En els casos més greus, quan la victimització es prolonga en el temps, intents de suïcidi.

Per a l'**AGRESSOR/A**, esta sèrie d'accions també provoquen una sèrie de CONSEQÜÈNCIES no desitjades, les quals estan directament relacionades amb futures formes d'actuació amb la parella i possibles actes de delinqüència.

- Aprenentatge inadequat respecte a la consecució d'objectius.
- Reforç sobre l'acte agressiu i violent com alguna cosa bona i desitjable que proporciona estatus i reconeixement entre el grup d'iguals.

Finalment, per als **ESPECTADORS/ES**, observar este tipus d'actes, també té una sèrie de CONSEQÜÈNCIES negatives, perquè arriba un moment en què es produïx una desensibilització respecte a esta manera de violència. Açò és, en estar exposats repetidament a esta situació, la consideren normal.

- Aprenentatge respecte a la manera de comportar-se davant de situacions injustes.
- Valoren l'acte violent com alguna cosa que proporciona estatus dins del grup.

4. CARACTERÍSTIQUES PSICOSOCIALS DELS ALUMNES VÍCTIMES I AGRESSORS O BULLIES

AGRESSOR O BULLY

Característiques físiques:

- Solen ser en general barons, de complexió forta, l'edat del qual és superior a la mitjana del grup.

Característiques acadèmiques:

- El seu rendiment escolar sol ser baix i presenten una actitud negativa cap a l'escola i el/a mestre/a.

Característiques de personalitat:

- Solen ser agressius, extravertits, provocadors, ansiosos i poc inclinats a l'acceptació de normes.
- Presenten baix autocontrol i alta autoestima.

Característiques del clima sociofamiliar:

- Solen ser ambients conflictius, on hi ha escàs control, per la qual cosa normalment són subjectes amb alt grau d'autonomia.

VÍCTIMA

Característiques físiques:

- Solen ser en general barons, de complexió dèbil, l'edat del qual entra en la mitjana del grup.
- Existixen menys víctimes que agressors o *bullies*.

Característiques acadèmiques:

- El seu rendiment escolar sol ser mig-baix, i presenten una actitud passiva cap a l'escola i el/a mestre/a.

Característiques de personalitat:

- Solen ser xics/es tímids/es, introvertits/es, amb poques relacions interpersonals, retrets, amb baixa acceptació per part dels seus iguals, encara que de vegades poden mostrar-se agressius.
- Acceptació de normes.
- L'ansietat es presenta de forma molt considerable.
- Presenten una baixa autoestima i un grau mitjà d'autocontrol.

Característiques del clima sociofamiliar:

Solen ser ambients en què es presenta el conflicte de forma moderada i on se sobreprotegix al subjecte, la qual cosa no permet el desenvolupament de la seua autonomia.

L'assetjament escolar és afavorit i reforçat gràcies a la "lleï del silenci i de la por" que s'imposa. Les víctimes per temor a les represàlies, els companys per por a ser agredits.

Els que presenciem un acte d'agressió i no intervenim, ens convertim en CÒMPLICES de l'agressor.

No tot tipus d'intervenció és efectiva per a reduir l'assetjament escolar.

5. QUÈ FER DAVANT DE L'ASSETJAMENT ESCOLAR?

- Detectar
- Avaluar necessitats i recursos
- Actuar
- Seguiment
- Mètode PIKAS

1r DETECTAR

Per al professorat és difícil detectar un problema d'agressió com l'assetjament escolar o *bullying* perquè no solen ocórrer en la seua presència.

És important tindre en compte els tipus de maltractament que poden haver-hi (maltractament físic, maltractament psicològic, maltractament social), que ens poden donar pistes de si existix assetjament escolar al nostre centre escolar.

Les característiques psicosocials dels alumnes víctimes i agressors també ens donen indicis de possible agressió.

Per a poder detectar-ho és útil:

- 1) Augmentar l'observació en llocs menys freqüentats per adults (patis, vestidors, racons, corredors, entre classes, en activitats extraescolars...)

- 2) Recollir informació de distintes fonts (professorat, famílies, personal no docent, alumnat...)
- 3) Tindre estructures al centre educatiu on expressar denúncies i reclamacions (bústia de suggeriments, comissió de convivència...).

2n AVALUAR NECESSITATS I RECURSOS.

- Identificar els alumnes afectats.
- Valorar les seues necessitats .
- Identificar zones, llocs i situacions de risc.
- Valoració dels recursos humans (professorat, famílies, alumnat...).
- Valoració dels recursos materials (audiovisuals, bústia de suggeriments...).

3r ACTUAR.

INTERVENCIÓ AMB LA VÍCTIMA.

- Ser cautelós en l'aplicació de mesures i en la realització d'algunes accions per a no exposar-la a situacions de risc.
- Evitar tractar públicament a l'aula la situació d'assetjament, de manera que puga sentir-se al·ludida i experimentar vergonya i humiliació.
- Protegir a la víctima durant tot el procés d'intervenció:
 - Augmentant la supervisió i vigilància del professorat durant els descansos, patis, menjador, banys, vestidors, entrades i eixides del centre...
 - Creant grups de companys solidaris (formats i determinats prèviament) per a acompanyar la víctima, fonamentalment en els moments de major risc.
- Establir reunions individuals amb la víctima i amb altres companys/es que afavorisquen la comunicació i la lliure expressió.
- Desenvolupar programes específics d'habilitats socials (defensa dels propis punts de vista, assertivitat, defensa de drets, petició d'ajuda...).

INTERVENCIÓ AMB L'AGRESSOR

- Assegurar-se que els/es agressors/es reben també l'ajuda que necessiten. L'agressió pot ser deguda a una falta d'habilitats socials adequades per a interactuar amb els seus iguals, han après que la relació interpersonal es regix per esquemes de domini-submissió.
- Dissenyar i realitzar entrevistes individuals on s'analitze la situació i les seues conseqüències per a les persones afectades.

- Definir molt clarament els comportaments que no es toleren, i s'establiran els límits del que es permet.
- Ajudar a entendre com se sent el xiquet agredit (empatia).
- Desenvolupar programes d'entrenament intensiu en habilitats socials (assertivitat, identificació i resolució de conflictes...).
- Ajudar a vincular-se amb els altres sentint-se part del grup i de l'entorn i assumint les responsabilitats que li corresponguen.
- Aplicar programes de modificació de conducta: conseqüències negatives, reparació i restauració del dany, pèrdua de la possibilitat de realitzar algunes activitats (eixides, campaments...).
- Aplicar tècniques cognitives (entrenament en autocontrol...).

INTERVENCIÓ AMB ELS ESPECTADORS.

- Definir clarament els comportaments d'intimidació i assetjament que han de ser denunciats.
- Analitzar les conseqüències que estos comportaments tenen per a tot el grup.
- Definir clarament quins són els papers que els espectadors juguen en estes situacions.
- Ensenyar-los la diferència entre ser solidari davant de la injustícia i ser xivato.
- Desenvolupar l'empatia emocional aprenent a posar-se en el lloc d'altres.
- Ensenyar als alumnes a demanar ajuda, a superar la por a ser qualificats de xivatos o, fins i tot, a convertir-se ells mateix en víctimes.
- Informar sobre la possibilitat i recursos existents al centre, per a denunciar situacions d'intimidació garantint la confidencialitat (telèfon amic, bústia de suggeriments, comissió de resolució de conflictes).

INTERVENCIÓ EN EL GRUP DE CLASSE.

- Fer saber a l'alumnat que no es van a acceptar agressions de cap tipus.
- Elaborar projectes antiviolença: campanyes, concursos d'eslògan...
- Ensenyar a posar nom i expressar els sentiments.
- Crear i afavorir un clima escolar de rebuig als maltractaments (violència de gènere, assetjament escolar...)
- Posar en marxa activitats de tutoria ja dissenyades per altres autors.
- Crear grups d'ajuda: supervisors, tutors d'altres xiquets, ajudants de classe, ajudants de pati...

- Afavorir l'establiment de vincles positius entre els alumnes i l'assumpció de les responsabilitats personals i grupals.
- Fomentar la cohesió grupal amb activitats diverses (festes, projectes, setmana cultural...).
- Potenciar en l'alumnat formes sanes de camaraderia i solidaritat.
- Afavorir la integració de tots l'alumnat en el grup i el desenvolupament d'habilitats i actituds positives.

INTERVENCIÓ AMB LES FAMÍLIES.

- Comptar necessàriament amb totes les famílies afectades i sol·licitar la seua col·laboració. Evitar que els pares se senten poc abonats i prenguen iniciatives individuals, que poden agreujar la situació del seu fill/a.
- Mantindre reunions individuals amb cada una de les famílies dels afectats/des per a informar-los sobre la situació i les mesures adoptades pel centre. Evitar buscar culpables i tendir a obtindre compromisos positius.
- No s'aconsella tractar estos temes en reunions generals de pares i mares.
- Ajudar les famílies a analitzar la situació de forma realista , sense minimitzar els fets ni sobredimensionar les conseqüències.
- Donar a les famílies espai i oportunitats per a parlar dels seus sentiments.
- Orientar les famílies per a fomentar el diàleg permanent entre pares i fills.
- Oferir pautes que ajuden a afrontar de forma adequada la situació del fill/a.
- Ressaltar la importància de mantindre's alerta davant dels comportaments dels fills/es.
- Mantindre una relació fluida i continuada entre el centre escolar i les famílies amb l'objecte de coordinar la intervenció.

PREVENCIÓ DE NOVES AGRESSIONS.

- Creació i difusió d'estructures i recursos per a rebre denúncies, reclamacions i queixes: bústia de suggeriments, telèfon amic, comissió antiassetjament...
- Formació del professorat en el maneig de conflictes i en l'ensenyament d'habilitats d'interacció personal i social.
- Formació de l'alumnat en habilitats que li permeten interactuar de forma adequada (escolta activa, defensa assertiva d'opinions, peticions, rebutjos...).
- Crear comissions d'alumnes que s'impliquen en el desenvolupament de la convivència positiva al centre, amb representants de tots els nivells.

- Implicar els pares perquè participen en les estructures i mesures de millora de la convivència del centre.

4t SEGUIMENT.

- Reunions individuals amb víctimes, assetjadors i espectadors
- Reunions amb les famílies afectades
- Recollida d'informació
- Valoració i, si és el cas, modificació de les mesures adoptades

Hi ha mètodes específics per a intervindre en cas d'assetjament escolar. Un dels més rellevants és el MÈTODE PIKAS, que descrivim a continuació.

MÈTODE PIKAS: MÈTODE DE LA PREOCUPACIÓ COMPARTIDA.

1. INTRODUCCIÓ.

El mètode PIKAS és un model d'intervenció per a casos d'assetjament escolar. Este mètode porta el nom del seu creat, el psicòleg suec Anatol Pikas.

2. OBJECTIU.

El mètode es proposa que els membres del grup, de forma individual, prenguen consciència de la situació en què participen, a través de xarrades individuals, per separat on afloren les seues pors i reserves sobre el comportament intimidatori en què estan participant.

En la part final del mètode, es produïx una reunió conjunta on agressor i víctima es comprometen al cessament de les actituds hostils.

3. EDAT.

L'edat adequada per a la seua aplicació va dels 9 als 16 anys.

4. PLANTEJAMENT INICIAL

El plantejament d'este mètode es basa en diversos supòsits:

- El grup, quan actua, participa d'un component psicològic comú. Eixos pensaments i sentiments del grup són més simples que els dels seus components individuals.
- Cada individu del grup tem a nivell individual eixe component psicològic comú. Este component actua com a pressió per a conformar-se al que faça la resta del grup. Es produïx el

que s'anomena “contagi social” (Olweus, 1998). La culpa o responsabilitat es difumina i hi ha por a convertir-se en víctima si no es fa el que diu el grup.

5. ETAPES

Podem diferenciar tres etapes:

– **Etapa 1a**

Entrevistes individuals amb cada persona del grup implicat (al voltant de 7 a 10 minuts per persona). Es comença amb el líder del grup i es continua amb la resta d'agressors/es. Es finalitza amb la víctima.

– **Etapa 2a**

Entrevistes de seguiment amb cada xic/a (al voltant de 3 minuts).

– **Etapa 3a**

Trobada de grup (mitja hora).

El temps de duració entre cada etapa és d'una setmana. En la pràctica, l'ocupació de temps depèn de la disponibilitat del mestre/a, encara que estos intervals han de ser sempre menors a dos setmanes.

6. CONDICIONS PRÈVIES D'APLICACIÓ.

Respecte a la informació.

Abans de començar les entrevistes, convé demanar tota la informació disponible sobre els fets d'assetjament escolar. Es parla amb el tutor/a de la classe i/o altres persones adultes que hagen vist o sàpien de l'episodi d'assetjament escolar.

Convé obtenir tota la informació possible sobre els agressors i el grup que li dona suport, qui exercix la funció de líder i qui de sequaços, de quin tipus és la víctima; si és o no agressiva.

Respecte al local.

Les entrevistes s'han de realitzar en una habitació, sense interrupcions.

Ha de cuidar-se la disposició i col·locació dels seients, i es triaran cadires de la mateixa altura i disposades en un lleu angle. Evitar que els subjectes s'asseguen davant d'alguna finestra per on passe gent que puga despistar-los.

Respecte al professorat que ho aplica

L'èxit d'este mètode depén que el professorat que es responsabilitza de les entrevistes, seguisca o no el guió proposat.

El mestre ha de cuidar-se de no enjudiciar i tindre una actitud neutral davant dels agressors. Si se sent enfadat o amb ira davant del xic/a, no és la persona adequada per a la intervenció.

El mestre implicat en les entrevistes ha de perdurar al llarg de les tres etapes d'intervenció.

És necessari recalcar que fa falta entrenament per a usar el guió del mètode Pikas.

Respecte a la coordinació

S'entrevista primer als agressors/es un a un i, en últim lloc, a la víctima.

Ha de produir-se coordinació entre el professorat que realitza les entrevistes, el professor tutor i el personal subaltern a l'hora de cridar l'alumnat a les entrevistes.

A l'hora de l'entrevista i amb el permís del professorat corresponent, s'avisarà a l'agressor/a en la seua aula, i és acompanyat per un conserge per a entrevistar-se amb qui posarà en pràctica el mètode.

Les primeres entrevistes han de fer-se consecutivament i si és possible, en un sol període lectiu. Per a grups grans, és convenient seleccionar temps suficient (dos sessions lectives seguides...)

Cal evitar que els membres del grup d'agressors puguin parlar entre si abans de finalitzar esta primera ronda d'entrevistes.

7. APLICACIÓ.

7.1. ETAPA 1a: PRIMERA ENTREVISTA.

GUIÓ AMB L'ALUMNAT AGRESSOR.

És important que el terapeuta o mestre/a estiga relaxat abans d'iniciar la sessió. Quan entra l'agressor/a, cal mirar-lo als ulls i invitar-lo a assentar-se.

Després, el terapeuta o mestre ha de seguir el guió següent:

- “M'agradaria parlar amb tu, perquè he sentit que...(víctima), esta tenint problemes”. Una altra alternativa és: “M'agradaria parlar amb tu perquè he sentit que t'has estat ficant amb...(nom de la víctima)”.
- “Què saps sobre açò que t'he mencionat?”.
- “D'acord, ja hem parlat prou de tot això”.
- “Què podem fer, què suggerixes, què podries pensar per a ajudar a...?”.
- “Això està bé. Ens tornem a veure d'ací a una setmana i em contes com t'ha anat”.

Este diàleg ha de servir per a arribar a possibles solucions per a millorar la situació. Es tracta que els propis agressors, de forma individualitzada, arriben a aportar les seues pròpies solucions. Moltes vegades solen fer-ho. El resultat d'estes primeres entrevistes és que els xics/es han de suggerir com poden canviar la seua conducta.

En cada entrevista s'arribarà a una solució distinta, per exemple:

- ... “incloure a la víctima en el nostre joc en els patis”.
- ... “dir als altres que no insulten a la víctima”.
- ... “ajuntar-me amb altres companys i deixar en pau a la víctima”.
- ... “treballar amb ell en una classe específica”.
- ... “acompanyar-la a casa a l'eixida del col·legi”.
- ... “la deixaré en pau”.
- ... “la defensaré”.
- ... “arribaré a ser el seu amic/a”.

Estos suggeriments aportats pels xics/es se revisen en les següents entrevistes les pròximes setmanes. No sempre troben maneres de millorar la situació, per la qual cosa de vegades, poden necessitar que es prenga un paper més directiu.

Professorat Característiques del bullying 12 www.cult.gva.es/orientados

Una vegada conclosa l'entrevista, el conserge acompanya l'agressor/a a classe, i crida al següent alumne perquè baixe amb ell. Sempre hauran d'anar acompanyats, i s'ha de cuidar que no existisca cap comunicació entre els agressors/es ni fora ni dins de l'aula.

Després, s'ha de repetir este guió amb cada xic/a per torn.

DIFICULTATS.

A vegades, les coses no ixen així i se'ns plantegen variacions en els guions. Es dóna el cas del xic/a que no vol parlar, també hi ha xics que intenten negociar o qui no vol cooperar de cap manera. Si veiem que l'entrevista està anant malament, cal interrompre-la i simplement dir: “D'acord. Jo crec que anem a deixar-ho per hui. Et veuré el pròxim (concertar cita)”.

No obstant això, el més freqüent és que l'alumnat coopere sempre que la persona que l'entrevista no és acusatòria i s'até al guió.

VARIACIONS.

- El xic/a no coopera: esperar en silenci fins que parle. Si després d'alguns minuts no ha dit res, pots dir: “Pareix que no vols parlar hui. Potser serà millor que tornes a classe ara”. Aleshores, a vegades, comencen a parlar.

- No se'ls ocorren solucions. Cal donar temps per a pensar. No tindre por al silenci. Si realment no poden donar una solució, se'ls pot oferir un suggeriment però sempre amb el permís del xic/a: “Tinc una idea, t'agradaria escoltar-la?”
- Si el xic/a oferix una solució impossible o ridícula, no la rebutges negativament, pregunta: “Si això succeïra, l'assetjament pararia?”
- Si proposa una solució que depén d'altres persones, no cal negociar. Se li comenta: “Jo em referia a alguna cosa que pogueres fer per tu mateix”.
- “Jo no tinc res a veure amb això”. Si nega la seua involucració, s'ha de tirar marxa arrere i parlar de forma pausada sobre el context social en què s'està donant l'agressió i aproximar-se a la situació de la víctima. Al menor signe d'admetre la seua participació, es torna al guió estipulat.
- “Ell (la víctima) m'ho va fer a mi abans”. Quan fan contínues al·lusions a la conducta provocativa de la víctima sentint-se justificats en la seua conducta d'assetjament escolar, ells perceben que la víctima “ho demana” d'alguna forma. No cal rebutjar la ira, la fúria o la frustració de l'agressor contra la víctima. Cal acceptar els seus sentiments, però mantindre que la víctima està passant un mal moment en l'escola.

GUIÓ AMB L'ALUMNAT VÍCTIMA.

Pikas diferència entre una víctima passiva i una altra provocativa.

Víctima passiva.

El paper de qui entrevista és de proporcionar ànim, suport i consell. Primer s'intenta que expresse el seu malestar i que conte el que li ocorre.

Moltes víctimes parlen amb gust del que els passa. Tal vegada siga la primera vegada que ho fan. Després, se li comunica la idea que ell o ella mateix poden fer molt per millorar la seua situació, i evitar algunes actituds personals que puguen col·laborar a disparar l'agressió. A estes entrevistes, és convenient afegir sessions d'entrenament de conductes assertives.

Víctima provocativa.

Cal ajudar-la intentant que prenga consciència que la pròpia conducta també pot canviar. Qui entrevista ha de tindre una personalitat prou forta per a guanyar-se la confiança de la víctima i fer-li veure que està utilitzant un camí equivocat per a ser popular i que ha de buscar altres formes més

adequades d'aconseguir-ho. Cal recordar que, sovint, la víctima provocativa busca ser part integrant del grup agressor.

7.2. ETAPA 2a: ENTREVISTES DE SEGUIMENT.

El següent grup de trobades s'establirà quan cada xic/a haja aconseguit acceptar els acords de la primera trobada. Són trobades individuals, però més breus que les primeres. S'efectuen una setmana després i en el mateix orde i manera que les anteriors.

No obstant això, els xics/es no sempre fan exactament el que diuen que faran. Si l'assetjament escolar no ha parat encara, es continua el treball individual fins que accepten una solució a la situació.

Si la situació no ha millorat, se sol organitzar ja la reunió conjunta amb tots els implicats sempre que la víctima estiga preparada per a això.

7.3. ETAPA 3a: TROBADA DEL GRUP.

Esta etapa és necessària sempre, però sobretot, quan la víctima és de tipus provocatiu. Esta trobada ha de servir per a una consolidació en el temps del canvi en la conducta d'assetjament escolar, fonamentalment en cas de víctima provocativa.

- És necessari primer una reunió amb el grup agressor. Primer es pregunta com ha anat amb la víctima eixa última setmana.
- S'escolta tot el que hagen de dir perquè sorgisquen les dificultats. Després, se'ls pregunta sobre el que es pot fer. És necessari conscienciar-los que qualsevol solució, ha de comptar amb un reconeixement que el problema està solucionat i, per tant, és necessari reunir-se amb la víctima per a ratificar açò. En esta reunió, serà imprescindible que apareguen els elements positius de la víctima i la voluntat de canvi del grup agressor.
- Als agressors se'ls diu que cal preparar la reunió amb la víctima. El terapeuta o mestre proposa un pla. Després, es crida a la víctima. Cal preveure que pugui anar directament a la seua cadira sense haver de passar pel mig del grup. El millor és que s'assega prop del professorat.
- Cada agressor, per torn, expressa de manera sincera la seua opinió sobre la víctima que de moment, sols escolta.

- Després, el mestre media preguntant a la víctima que ha de dir.(si és positiu, és probable que arribi a un final adequat).
- Després hi ha llibertat perquè cada participant pugui expressar les seues dificultats i reptes. Si n'hi ha, açò allargarà el final.
- El paper del mestre és de facilitador de la comunicació, i aportarà solucions positives i moderarà els torns d'intervenció.

Cal comentar amb satisfacció la milloria de la situació i suggerir les maneres perquè este canvi es mantinga.

- Quan les parts han arribat a una reconciliació final, es pregunta: “Què farem si algú no manté la promesa que ha fet?”. Ben sovint, el propi grup suggereix una condemna o càstig. Se'ls anima a què cada persona observe i controle els errors dels altres. També cal fer-los veure, que si l'assetjament escolar continuara, caldria prendre altres mesures, situació on quedarà clar que ningú vol arribar. Es pot suggerir un pla per a revisar estes conductes i evitar la recaiguda.
- És important acabar amb la idea de la tolerància, acceptar els errors dels altres i la necessitat de conviure junts sense l'obligatorietat de ser amics. D'esta manera, l'acceptació dura més temps.
- Recordar que els canvis d'actituds i conductes són lents, que la persona que es faci càrrec de les entrevistes ha de ser un terapeuta, orientador o professorat altament entrenat en la tècnica, i ha de tindre autoritat acceptada pel grup i estar coordinat amb la resta del professorat del grup. Este professorat ajudarà a la consecució de millors resultats, recolzarà estes idees amb el seu treball curricular i en el desenvolupament del projecte educatiu del centre.

Adjuntem una guia per als alumnes que clarifica el concepte assetjament, tipus d'assetjament i com s'ha d'actuar per prevenir o evitar que es continuen produint aquestes conductes quan els iguals les detecten (**Annex 6**).

5.5 Mesures orientades a la consecució d'una escola igualitària i coeducadora.

El centre escolar és un agent social de canvi essencial en el procés de socialització de xiquetes i xiquets perquè transmet coneixements, valors i pautes de conducta que s' interioritzen des dels

primers nivells d' escolarització. És necessari, per tant, que la Comunitat Educativa assumisca i interioritze un compromís real amb la igualtat i les diversitats per abordar la coeducació de manera transversal en totes les accions i iniciatives que es porten a terme al centre educatiu, perquè constitueixen un escenari perfecte per analitzar i transformar les relacions entre xiquetes i xiquets.

La **coeducació** és el camí més eficaç, transformador i revolucionari per previndre les desigualtats de gènere i la violència de gènere.

La *Resolució de 18 de juliol de 2017 de la Conselleria d' Educació, Investigació, Cultura i Esport*, estableix els següents **principis coeducatius**:

- L' eliminació dels prejudicis, estereotips i rols en funció de sexe construïts segons els patrons socioculturals de conducta assignats a dones i homes, per tal de garantir tant per a les alumnes com per als alumnes, possibilitats de desenvolupament personal integral.
- La prevenció de la violència contra les dones, mitjançant l' aprenentatge de mètodes no violents per a la resolució de conflictes i de models de convivència basats en la diversitat i en el respecte a la igualtat de drets i oportunitats de dones i homes.
- Els llibres de text i altres materials didàctics que s' utilitzen o proposen en els projectes d' innovació educativa han d' integrar els objectius assenyalats. Així mateix, han de fer un ús no sexista del llenguatge i en les seues imatges garantir una presència equilibrada i no estereotipada de dones i homes.
- La capacitat de l' alumnat perquè l' elecció de les opcions acadèmiques es realitze lliure de condicionaments basats en el gènere.

Els **objectius** per guiar aquestos principis coeducatius són:

- Sensibilitzar a tota la comunitat educativa sobre la importància d' educar amb equitat.
- Canviar la mirada a través de l' anàlisi crític de les desigualtats de gènere.
- Construir noves formes de relació i organització lliures de sexisme i violència de gènere.
- Mostrar altres formes de ser i estar en el món allunyades d' estereotips sexistes.
- Crear nous referents al marge del masculí hegemònic.
- Promoure altres formes de jugar i convidar a xiquetes i xiquets a crear i experimentar des de la igualtat.
- Visibilitzar i valorar les aportacions de les dones i les xiquetes en totes les àrees de coneixements i en tots els temps.

- Integrar l' educació emocional en la pràctica docent per afavorir la construcció d' identitats basades en l' autoestima, el respecte, la cooperació, la convivència i la resolució pacífica de conflictes.
- Mostrar nous models a seguir més alliberadors, diversos i igualitaris.
- Fomentar des de la infància el respecte per l' espai personal i professional per un repart equitatiu i corresponsable del temps i del treball domèstic.

A continuació es plantegen una relació d' aspectes fonamentals per on començar a intervindre:

1- Formació i sensibilització de la Comunitat Educativa.

Un factor important per conscienciar a la comunitat educativa dels models diversos i igualitaris és promoure xarrades, tallers i activitats coeducatives

2- Llenguatge inclusiu verbal i escrit.

És necessari reflexionar, de manera individual i també col·lectivament, sobre els propis estereotips, com els transmetem i a través de quines pràctiques lingüístiques. Prendre consciència de la nostra realitat, observar i analitzar com parlem, com escrivim, què llegim, etc.

Cal evitar caure en l' ús, per inèrcia, d' un llenguatge sexista, cissexista (suposició de la coincidència d' identitat de gènere amb el sexe biològic) i heterosexista (suposició de que totes les persones són heterossexuals).

És fonamental analitzar el llenguatge que utilitzem tant en comunicacions informals (cartells, circulars, comunicacions internes, butlletins...), com en documents oficials de centre (PGA, PCC,...)

A continuació es presenten accions per incloure en la nostra parla i escriptura:

- a) L' ús de genèrics reals: existeixen noms genèrics reals, ja siguin masculins o femenins, que serveixen per anomenar el col·lectiu de dones i homes (*persona, infància, alumnat, ésser humà, població*, etc.)
- b) L' ús dels dos gèneres gramaticals: dobles formes, quan ens referim a un grup mixt hem d' evitar ocultar les dones darrere el gènere gramatical masculí usat com a fals genèric (*els treballadors i les treballadores, les mares i els pares*).
- c) L' ús de noms abstractes (*assessoria, tutoria, direcció*)
- d) L' ús de les formes personals dels verbs i l' ús de pronoms: qui (*la persona que*) es troba.
- e) L' ús de les barres, quan no existeix una altra fórmula més adequada o per qüestions d' espai en el document, en el cas de documents administratius (*ell/ella*). L' @ no és un signe lingüístic.
- f) Respectar la regulació de denominació de títols acadèmics (*metgessa, arquitecta*)

- g) Flexibilitzar l'ordre de les paraules (mares i pares, treballadors i treballadores)
- h) Dotar el discurs d'homogeneïtat. Quan s'adopta una solució no sexista, cal mantenir-la al llarg de tot el text.
- i) Utilització d'un llenguatge inclusiu de diversitat familiar. (mare-mare, pare-pare, mare-
pare, etc.).
- j)

3- Imatge inclusiva.

A continuació, es presenten accions a tindre en compte en relació a la imatge:

- a) Senyalització dels espais i tasques del centre. Es tindrà en compte un llenguatge equitatiu al igual que en l'ambientació i ornamentació (murals, exposicions artístiques, etc.)
- b) Les imatges (fotografies, il·lustracions, etc.) que s'utilitzen tant per treballar com d'ambientació en aules i espais comuns del centre, és important presentar a dones i homes amb nom propi, com a protagonistes, fent treball remunerat o tasques domèstiques, en llocs de responsabilitat, compartint espais i activitats, etc.
- c) Incloure diferents models familiars (mare-mare, pare-pare, mare-
pare, etc.)

4- Visibilització de les dones.

És fonamental reconèixer la importància i el protagonisme de les dones a la cultura, la ciència i la història mitjançant la inclusió de referències femenines en totes les àrees perquè puguin servir de model d'identificació i reconeixement social per a les alumnes, a més de proporcionar els referents d'una cultura i història completa protagonitzada per dones i homes.

5- Llibres de text i altres materials didàctics.

És important revisar els materials escolars que faciliten l'abordatge de la diversitat familiar des d'un clima de normalitat i respecte. Per exemple, triar textos escolars que no només reflecten l'estructura familiar nuclear clàssica (mare-pare i fills vivint en la mateixa llar) si no també altres models familiars.

Aspectes que són importants detectar en relació a:

- a) Llibres de text.
 - Si al text figura sempre el masculí genèric.
 - Si hi ha absència de referents específics de dones i homes, d'altres models familiars...
 - Si les cites textuais i lectures són sempre d'autors masculins.
 - Si les imatges transmeten la diversitat.
 - Si les actituds i rols que reflexen són sexistes.
 - Etc.

b) Lectures recomanades a l' alumnat.

Es tindran en compte que siguen també d' autoria i/o protagonisme femení, trencant els rols assignats socialment al gènere femení.

6- Recursos.a) Dins del centre:

- Perfils de la comunitat educativa.
- Biblioteca de centre. Actualment, la biblioteca ja conta amb un fons bibliogràfic sobre diversitat sexual, familiar i de gènere, així com de visibilització i reconeixement de les dones, que s'anirà ampliant cada curs escolar.
- Fons de recursos per al professorat al *drive* del centre: bibliogràfics, audiovisuals, guies, propostes d' activitats, pàgines web...per poder treballar aquestos temes a nivell d' aula/centre.
- Celebració de la "*Setmana de la Diversitat*".

b) Fóra del centre:

- Recursos que ofereix l' administració educativa: **Portal REICO** (recursos web per a la comunitat educativa per aconseguir una major participació, igualtat i convivència als centres)...
- Ajuntament de Torrent (Casa de la Dona...)
- Establir canals de col·laboració amb diverses associacions (culturals, socials, AMPGYL, LAMBDA, ONCE...)

5.6 Mediació en la resolució de conflictes

Entenem que és imprescindible establir una estructura comuna a seguir per tot l'alumnat del centre a l'hora d' abordar la resolució de conflicte.

Establim els següents passos: **(Annex 7)**

1. Ens aturem i ens relaxem
2. Contem les parts implicades que ha passat.
3. Expliquem com ens hem sentit.
4. Busquem solucions

En un primer lloc el docent fa el modelatge i actua com a mediador, segons l'edat de l'alumnat i les característiques del grup classe el docent delegarà la tasca medidora en alumnes del grup.

A totes les aules del centre estarà el cartell on es recorden quins són els passos a seguir.

5.7 Accions orientades a l'educació sexual

La societat està basada en la desigualtat, generada per una assignació de rols diferents a homes, dones i a un reconeixement i valoració social i econòmica més elevada en lo masculí en relació en l'esfera pública. Des d'una perspectiva social és una manifestació de preponderància i domini sobre les dones. Hui en dia, la violència exercida sobre les dones en l'entorn familiar així com educació afectiva-social constitueix un dels problemes més greus.

La violència i la no acceptació de la diversitat sexual cada vegada està més present a la societat. Constitueix, per allò, un autèntic assumpte públic, un problema de la cultura i dels valors que afecta al conjunt de la societat i es necessari eradicar sense pal·liatius.

L'educació afectiva-social pretén promoure una educació basada en la igualtat i la no discriminació per raons de sexe, que defèn la Constitució, treballant-ho en les escoles, per a potenciar els valors de diàleg, respecte i tolerància, per evitar que les futures generacions reproduïsquen esquemes de comportament violents

Cal dir que molts aspectes estan relacionats en l'ensenyança coeducativa.

Aquest apartat pretén donar una visió dels termes sexe, difusió sexual, sexualitat humana, l'educació de la sexualitat i relacions entre xiquets/es) i com poder tractar a l'aula. Així com un desplegament de recursos que afavoreixen la tasca docent, per al seu desenvolupament.

5.7.1 Sexe, la diferencia sexual, sexualitat humana.

Totes les persones són sexuades, es a dir, tenen un cos sexual en femení o en masculí, que els permet pensar, entendre, expressar, comunicar, gaudir, sentir i fer sentir.

La sexualitat és més que una dimensió de la persona; forma part de lo essencial dels ésser humà; és el que som. Per tant afavorir el desenvolupament sà i plaenter de la sexualitat és afavorir el desenvolupament integral de la persona.

El sexe, és la primera informació que tenim quan naixem.

La diferencia sexual fa referencia al sentit i significat. La diferencia sexual no és un conjunt de característiques establertes de com són o com han de ser els homes i les dones i el paper que han de jugar en la societat. Donar significat i sentit al propi sexe no es fa d'una vegada per sempre, ni en un moment o moments determinats de la vida, sinó que es va fent des de el naixement a mesura que el xiquet/a va creixent i viu la seua vida.

La manera en que cadascú des del naixement va donant significat al seu sexe, ser més lliure en la mesura en que comprega que hi ha multitud de formes de ser xiquets i de ser xiquetes (tantes com xiquetes i xiquets existeixen) i no una sola. Que el sexe biològic es algo que ens ve donat i que es per sempre; que un sexe no es més que altre; que la diferencia sexual no es motiu d'inquietud i molt menys de discriminació es el que es pretén amb l'educació sexual.

A la infància, els òrgans sexuals estan poc desenvolupats, la quantitat d'hormones sexuals a la sang es molt poca. La sexualitat existeix des de la infància, es desenvolupa i expressa fonamentalment a través de la curiositat (observació, manipulació, auto-descobriments, preguntes) i el joc (exploració, imitació i identificació).

El sentit i els significats que els xiquets/es donen als seus descobriments i jocs sexuals res tenen a veure amb els que tenen les persones adultes.

Són múltiples i de gran transcendència les qüestions referides a la sexualitat que estan presents des del naixement i la primera infància. Estes són algunes d'elles:

- El descobriment del propi cos i l'experimentació de sensacions a través de l'auto exploració i dels contactes (carícies, besos, abraçades) amb altres cossos.
- Les relacions i els vincles afectius amb les figures de auge i els sentiments cap a elles.
- La consciència del propi sexe i l'existència de l'altre i les diferències entre ells.
- Les primeres nocions sobre estereotip i característiques associades al femení i al masculí.
- La curiositat per el propi cos (masculí, femení) i per el d'altres xiquets/es.
- Interès per el propi origen, la reproducció i les relacions sexuals i amoroses entre persones adultes.

Aquestes aspectes són els que ens van a guiar en com poder tractar l'educació sexual, atenent al desenvolupament dels infants.

5.7.2 L'educació de la sexualitat

Si s'accepta que la sexualitat es el que som i que ens constitueix com éssers humans, aleshores es més fàcil acceptar que l'educació sexual es fonamental i bàsica per al desenvolupament d'un xiquet o d'una xiqueta.

Qualsevol persona adulta que es relacione amb una xiqueta o un xiquet està educant l'afectivitat i la sexualitat, vullga o no vullga.

Es fa educació sexual amb paraules que es diuen, que no es diuen, amb gestos, abraçades, carícies o mostres d'afecte que sempre estan presents en les relacions que establim amb les criatures des de que naixen.

Els xiquets/es per tant, sempre estan aprenent fets, actituds i conductes sexuals de les persones adultes que les eduquen, tinguen o no consciència d'allò. Inclòs quan el que predomina és el silenci, o l'hermetisme, ja que no parlar de diverses qüestions és ja una manera de comunicar missatges.

L'educació sexual comprèn el desenvolupament dels xiquets/es com éssers sexuals de una manera sana, lliure, feliç i responsable. Aquesta finalitat es tradueix en els següents objectius:

- ✓ Conèixer, acceptar i tindre cura del propi cos sexual.
- ✓ Donar un sentit i un significat propi i singular al cos sexual.
- ✓ Reconèixer i valorar la diferencia sexual.
- ✓ Viure i expressar la sexualitat en relació, es a dir, tenint en compte a l'altre o altra persona

La informació i l'educació sexual ha passat de ser una tasca considerada pròpia de l'àmbit familiar i de l'entorn més íntim, a formar part de la vida social, cultural i educativa. De tal manera que hui en dia s'accepta i es demanada que l'escola jugue un paper important en aquesta tasca .

Els mestres i les mestres tenen generalment més coneixement teòric, i tècnics relacionats amb l'educació sexual. Són coneixements que ajuden, però que manquen de sentit sinó es fiquen tots els sentits en aquesta tasca. L'escolta, la creativitat i l'apertura són elements que permeten saber que estratègia és més adequada per a cada moment i criatura. Així i tot quan la relació es centra fonamentalment en la teoria, o en manuals, la relació corre el risc de convertir-se en tècnica. Per tant crear un ambient afectiu, es la base per qualsevol aprenentatge.

Per a algunes famílies , no es fàcil acceptar que en l'escola es treballa l'educació sexual amb els seus fill/es. D'altra banda alguns mestres no acaben de tindre clar que en l'educació sexual siga realment una funció que els correspon. Per a que ambdues institucions, col·laboren entre sí, fa falta crear relacions de confiança en les que siga possible dir la veritat, nombrar i aprofundir en aquestes dificultats sense negar-les ni amagar-les. Trobar mitjos de comunicació que tinguen en compte les pors, necessitats i desitjos de les dues parts. Hi han actituds que ajuden a obrir processos de comunicació partint del respecte i la confiança.

- L'honestedat
- La humilitat per acceptar dificultats i pors.
- L'apertura de pensament.

- Les ganes de proporcionar, ajudar i facilitar el treball de tots/es ficant damunt la taula la informació i ferramentes que se coneixen i es consideren útils.

5.7.3 Relacions entre xiquets/es

Els xiquets i xiquetes comencen a estar preparats per relacionar-se quan tenen consciència de ser una persona individual. Cultivar el sentit de la relació, l'amistat, els conflictes, i els jocs amorosos, són els següents punts, que es poden abordar i tractar en l'escola.

Valorar la diferència sexual i la diversitat humana, és important a la fi saber relacionar-se tenint en compte les diferències és fonamental per a la expressió lliure i sana de la sexualitat. Intentar que els xiquets/es amb el pas dels anys no vagin eliminant les mostres d'afecte. Ja que quan són menuts els xiquets/es expressen i cultiven més els sentiments de relació.

Amb tres anys, ja comparteixen jocs i en quatre, i cinc anys el més significatiu és passar-ho bé. Els suposa una dificultat tindre en compte els altres punts de vista, ficar-se en el lloc dels altres, entendre el que senten totes les demés persones. Ja comencen a comprendre, que tenen que explicar el seus sentiments si volen que se'ls entenga i a entrenar-se en l'escolta i l'atenció a l'altre o altra.

A edats prematures, juguen amb la mateixa intensitat amb xiquets i xiquetes, això comporta tot tipus de jocs. Així i tot és habitual, que a mesura que creixen es segreguen per sexe, i que cada sexe s'especialitzi en un determinat joc.

Un dels conflictes, més freqüents relacionats amb les relacions entre xiquets/es, és quan són més majors solen desenvolupar més la comunicació a través de la paraula, el contacte... Moltes xiquetes des de xicotetes aprenen a protegir als demés i actuen fonamentalment per relacionar-se. En canvi els xiquets no tenen aquesta facilitat per relacionar-se, si no que les seues actuacions solen ser més relacionades amb el moviment.

En aquest procés és important orientar tant a xiquets com a xiquetes, per a que aprenguen a distingir què els agrada més i què no els agrada, proposar el que desitgen i a dir que no al que no desitgen. Quan més respecte tinguen als seus desitjos més aprendran a respectar els gustos i desitjos.

És important, que aprenguen, a tindre consciència dels gustos dels demés, per exemple que les mostres d'estima o efusivitat no sempre siguin ben rebudes no significa que siguin rebutjades, si no que hi ha sensibilitats diferents que s'han de respectar. Es tracta de respectar i aprendre a canalitzar i afrontar els conflictes sense violència, que és la base per a relacionar-se amb seguretat.

Aquest aprenentatge es més difícil, en el cas dels xiquets ja que a ells els arriben amb més força, missatges relacionats amb l'ús de la força física per aconseguir el que volen. Molts xiquets aprenen que són importants sols pel fet de ser del sexe masculí i actuen fonamentalment per a que se'ls veja. Tot açò ho fan amb intenció de obtindre lideratge, però també és la manera de demandar afecte i atenció

L'aula és un lloc idoni, per tractar i previndre les conductes com aquestes. Es tracta de demandar l'afecte i l'atenció dels altres d'altra manera i donar des de l'escola eines.

És important reconèixer i valora a les xiquetes i valorar-les, això els dona seguretat, així mateix als xiquets necessiten major reforç per desenvolupar a seua part afectiva i poder establir vincles.

5.7.4 Activitats per a Infantil i Primària (Annex 8)

- Activitats educació sexual de 5anys-9 anys.
- Activitats educació sexual de 9 anys-12 anys.
- Recursos:
 - Bateria contes per treballar l'educació sexual a les aules.
 - Recursos per treballar la diversitat sexual a les aules.
 - Conte Súper Lola
 - Abraçar la diversitat.
 - Decàleg joguets no sexistes.
 - Guia diversitat sexual i de gènere

5.8 Activitats que promouen el valor pedagògic del Banc de llibres.

Un dels objectius de l'acció tutorial anirà adreçat a la promoció de l'ús adequat dels llibres de text i material didàctic. És per allò que s'han establert les següents **normes d'ús** :

- ❖ S'han de folrar els llibres amb funda de plàstic transparent que tinga la solapa adhesiva.
- ❖ S'han de tornar els llibres amb fundes noves..
- ❖ El nom s'escriurà en una etiqueta i aquesta s'apegarà en la funda.
- ❖ Es considera mal ús o deteriorament del llibre de text:
 - Realitzar exercicis en les propostes d'activitats.
 - Escriure paraules i missatges en qualsevol format.
 - Fer dibuixos o posar adhesius.

- Doblegar les fulles per a marcar els temes.
- Embrutar les pàgines amb qualsevol producte.
- Trencar, arrugar o banyar les fulles o tapes del llibre.
- El lliurament incomplet del lot de llibres.
- ❖ Es podrà subratllar en llapis sense marcar fort i s'haurà d'esborrar el subratllat abans de tornar-los.
- ❖ En cas de deteriorament o pèrdua d'algun llibre, aquest haurà de ser reposat per la família al Banc de llibres o bé abonar l'import d'aquest llibre a cost de mercat.
- ❖ Al final de cada trimestre s'han de tornar al tutor/a els llibres que ja s'han utilitzat.
- ❖ Quan una família vol participar per primera vegada al Banc de llibres entregaran a final de curs el lot complet i en bon estat. Si no es compleixen les normes no s'admetran.

L'incompliment d'aquestes normes comportarà l'exclusió del Banc de llibres.

5.9 Accions que garanteixen la coordinació família-escola: Contracte- família escola

La necessitat que els pares i mares, o representants legals, col·laboren i s'impliquen activament en el procés educatiu dels seus fills i filles es completa amb el deure dels centres educatius i dels seus docents de facilitar esta participació i col·laboració.

Nombrosos estudis i investigacions, nacionals i internacionals, avalen el fet que la implicació de les famílies és un factor influent relacionat amb l'èxit o el fracàs escolar. Si estes, a més, treballen coordinadament i en aliança amb els centres educatius, es potencia la corresponsabilització i la legitimació de l'acció educativa de famílies i escola, fet que repercuteix directament en l'educació integral de l'alumnat. D'estes mateixes investigacions s'extrau la conclusió que aconseguir compromisos mutus i amb objectius concrets entre família i escola beneficia aspectes de l'educació dels nostres fills i filles i alumnat en temes com la millora dels seus resultats acadèmics, de l'actitud cap a l'aprenentatge, de l'adquisició de valors com el respecte i l'esforç, així com de l'assumpció de les responsabilitats. Per a les famílies també es conclouen millores en la relació amb els seus fills i filles, en la seua relació amb l'escola, ja que se senten valorades i eficaces, a més d'oferir-los la possibilitat d'adquirir i compartir amb el professorat ferramentes eficaces i individualitzades per als seus fills. que les previstes per les mateixes parts i una major implicació en el procés de millora de l'alumnat.

Les vies de comunicació i coordinació família- escola es concreten en:

- Canal escrit a través de les circulars informatives diverses, AGENDA i model de notificació de conductes contràries a les normes de funcionament i convivència en el centre.

- Reunions entre professionals i famílies al llarg del curs escolar:
 - Individuals a demanda de les famílies o tutor/a.
 - Grupals: el tutor/a convoca una reunió a l'inici de curs i una a final de cada trimestre.
- Cridades telefòniques en situacions d'emergència i comunicació verbal a l'hora de l'eixida.
- **Contracte família-escola.** Tal i com marca el Decret 30/2014 pel qual es regula la declaració compromís família- tutor marca la possibilitat d'establir un compromís que contemple les mesures d'intervenció a realitzar tant pel centre educatiu com per a família. per atendre les necessitats de l'alumnat. Aquestes podem fer referència a tots els àmbits que contempla d'educació dels alumnes, entre ells l'educació en els valors i les normes de convivència, en l'adquisició d' habilitats per a la prevenció i per a la resolució pacífica de conflictes, que els permeten actuar amb autonomia en l'àmbit familiar i domèstic, així com en els grups socials amb els quals es relacionen. **(Annex 9)**

6. PROCEDIMENTS D'INTERVENCIÓ DAVANT:

A l'efecte de la gradació de les mesures educatives correctores i de les mesures educatives disciplinàries, es tindran en compte les següents circumstàncies atenuants:

- a) El reconeixement espontani de la conducta incorrecta.
- b) La no comissió amb anterioritat d'accions contràries a les normes de convivència.
- c) La petició d'excuses en els casos d'injúries, ofenses i alteració del desenvolupament de les activitats del centre.
- d) L'oferiment d'actuacions compensadores del dany causat.
- e) La falta d'intencionalitat.
- f) El caràcter ocasional de l'acte en la conducta i comportament habitual.
- g) La provocació suficient.

Als mateixos efectes es tindran en compte les següents circumstàncies agreujants:

- a) La premeditació.
- b) La reiteració.
- c) Qualsevol conducta discriminatòria per raó de naixement, raça, sexe, cultura, llengua, capacitat econòmica, nivell social, conviccions polítiques, morals o religioses, per discapacitats físiques, sensorials o psíquiques, o qualsevol altra condició o circumstància personal o social.
- d) Quan la sostracció, agressió, injúria o ofensa es realitzi contra qui es trobe en situació d'inferior edat, minusvalidesa, recent incorporació al centre o situació d'indefensió.
- f) La publicitat, incloent la realitzada a través de les tecnologies de la informació i la comunicació.
- g) La realització en grup o amb intenció d'emparar-se en l'anonimat.

6.1 Conductes contràries a les normes de convivència.

Es consideren conductes contràries a les normes de convivència del centre educatiu les següents:

- a) Una falta de puntualitat setmanal injustificada.
- b) Una falta d'assistència setmanal injustificada.
- c) Els actes que alteren el normal desenvolupament de les activitats del centre educatiu, especialment els que alteren el normal desenvolupament de les classes.
- d) Els actes d'indisciplina.

- e) Els actes d'incorrecció o desconsideració, les injúries i ofenses contra els membres de la comunitat educativa.
- f) El furt o el deteriorament intencionat d'immobles, materials, documentació o recursos del centre.
- g) El furt o el deteriorament intencionat dels béns o materials dels membres de la comunitat educativa.
- h) Les accions que puguin ser perjudicials per a la integritat i la salut dels membres de la comunitat educativa.
- i) La negativa sistemàtica a portar el material necessari per al desenvolupament del procés d'ensenyança-aprenentatge.
- j) La negativa a traslladar la informació facilitada als pares per part del centre i viceversa.
- k) L'alteració o manipulació de la documentació facilitada als pares per part del centre.
- l) La suplantació de la personalitat de membres de la comunitat escolar.
- m) La utilització inadequada de les tecnologies de la informació i comunicació durant les activitats que es realitzen en el centre educatiu.
- n) La introducció de telèfons mòbils, aparells de so i altres aparells electrònics aliens al procés d'ensenyança-aprenentatge, en el centre educatiu; esta prohibició s'estén al temps de realització d'activitats extraescolars.
- o) Els actes que dificulten o impedisquen el dret i el deure a l'estudi dels seus companys.
- p) La incitació o estímul a cometre una falta contrària a les normes de convivència.
- q) La negativa al compliment de les mesures correctores adoptades davant de conductes contràries a les normes de convivència.
- r) L'ús inadequat de les infraestructures i béns o equips materials del centre.

Les mesures educatives són les següents:

- a) Amonestació verbal.
- b) Compareixença immediata davant del cap d'estudis o el director.
- c) Amonestació per escrit.
- d) Retirada de telèfons mòbils, aparells de so o altres aparells electrònics aliens al procés d'ensenyança-aprenentatge, utilitzats durant les activitats que es realitzen en el centre educatiu. Es retiraran apagats i seran tornats als pares en presència de l'alumne/a.
- e) Privació de temps de recreació per un període màxim de cinc dies lectius.

f) Realització de tasques educadores per l'alumne/a en horari no lectiu La realització d'estes tasques no es podrà prolongar per un període superior a cinc dies lectius. Aquest tipus de sanció serà sempre consultada amb la família de l'alumne sancionat.

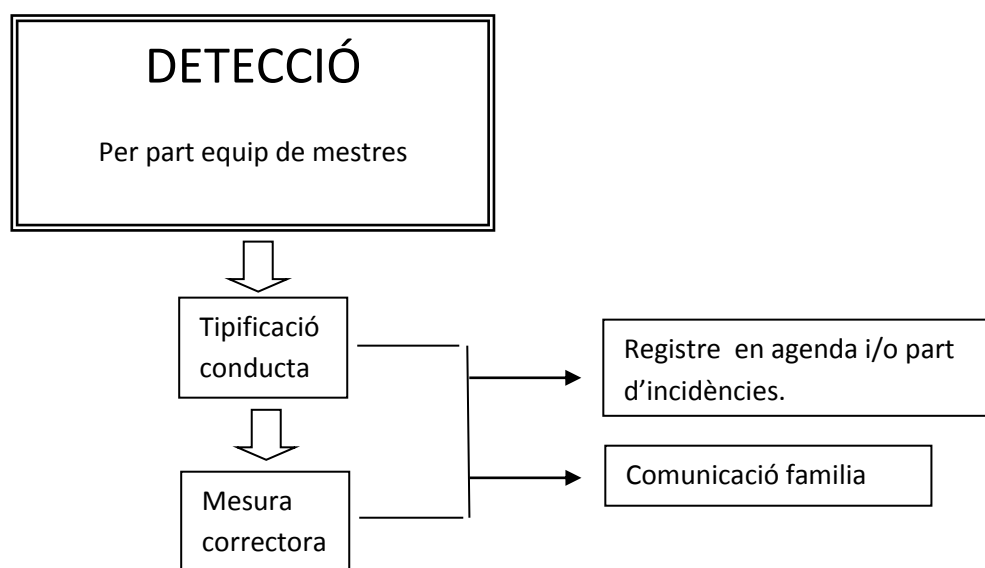
g) Suspensió del dret a participar en la següent activitat extraescolar programada.

h) Suspensió del dret d'assistència a determinades classes i/o servei de menjador, per un període no superior a cinc dies lectius. Durant la impartició d'eixes classes, i a fi d'evitar la interrupció del procés formatiu de l'alumnat, este romandrà en el centre educatiu efectuant els treballs acadèmics que li siguen encomanats per part del professorat que li imparteix docència. El cap d'estudis del centre organitzarà l'atenció a este alumnat.

La direcció delega en els docents l'aplicació de les mesures educatives que consideren pertinents i aquestes seran immediatament executades.

El docent informará als pares de la conducta contraria a les normes de convivència i de la mesura educativa imposada.

De totes les conductes contraries a les normes de convivència i les mesures educatives correctores haurà de quedar constància escrita en el diari de l'alumne.

6.2 Conductes que alteren la convivència de forma greu i recurrent:

6.2.1 Alumnat que altera greument la convivència

Es consideren conductes greument perjudicials per a la convivència en el centre les següents:

- a) Els actes greus d'indisciplina i les injúries o ofenses contra membres de la comunitat educativa.
- b) L'agressió física o moral, les amenaces i coaccions i la discriminació greu a qualsevol membre de la comunitat educativa, així com la falta de respecte greu a la integritat i dignitat personal.
- c) Les vexacions i humiliacions a qualsevol membre de la comunitat escolar, particularment si tenen un component sexista o xenòfob, així com les que es realitzen contra els alumnes més vulnerables per les seues característiques personals, socials o educatives.
- d) L'assetjament escolar.
- e) La suplantació de personalitat en actes de la vida docent.
- f) La falsificació, deteriorament o sostracció de documentació acadèmica: notificacions del centre, circulars, autoritzacions, exàmens, signatures...
- g) Els danys greus causats en els locals, materials o documents del centre o en els béns dels membres de la comunitat educativa.
- h) Els actes injustificats que pertorben greument el normal desenvolupament de les activitats del centre.
- i) Les actuacions que puguen perjudicar o perjudiquen greument la salut i la integritat personal dels membres de la comunitat educativa.
- j) La introducció en el centre d'objectes perillosos o substàncies perjudicials per a la salut (tabac, begudes alcohòliques, estupefaents i psicòtrots) i la integritat personal dels membres de la comunitat educativa.
- k) Les conductes tipificades com a contràries a les normes de convivència del centre educatiu si concorren circumstàncies de col·lectivitat o publicitat intencionada per qualsevol mitjà.
- l) La incitació o l'estímul a cometre una falta que afecte greument la convivència en el centre.
- m) La negativa reiterada al compliment de les mesures educatives correctores adoptades davant de conductes contràries a les normes de convivència.
- n) La negativa al compliment de les mesures disciplinàries adoptades davant de les faltes que afecten greument la convivència en el centre.
- o) L'accés indegut o sense autorització a fitxers i servidors del centre.
- p) Actes atemptatoris respecte al projecte educatiu, així com al caràcter propi del centre.

Mesures disciplinàries

Les mesures disciplinàries que poden imposar-se per incórrer en les conductes tipificades en l'apartat anterior, lletres h, m i n, són les següents:

- a) Realització de tasques educadores per a l'alumne/a en horari no lectiu, per un període superior a cinc dies lectius i igual o inferior a quinze dies lectius.
- b) Suspensió del dret a participar en les activitats extraescolars o complementàries que tinga programades el centre durant els trenta dies següents a la imposició de la mesura disciplinària.
- c) Canvi de grup o classe de l'alumne/a per un període superior a cinc dies lectius i igual o inferior a quinze dies lectius.
- d) Suspensió del dret d'assistència a determinades classes i /o servei de menjador per un període comprés entre sis i quinze dies lectius. Durant la impartició d'eixes classes, i a fi d'evitar la interrupció del procés formatiu de l'alumnat, este romandrà en el centre educatiu efectuant els treballs acadèmics que li siguen encomanats per part del professorat que li imparteix docència. El cap d'estudis del centre organitzarà l'atenció a este alumnat.

Les mesures disciplinàries que poden imposar-se per incórrer en les conductes tipificades en l'article anterior, excepte les lletres h, m i n, arreplegades en l'apartat anterior, són les següents:

- a) Suspensió del dret d'assistència al centre educatiu i/o menjador durant un període comprés entre sis i trenta dies lectius. Per a evitar la interrupció en el seu procés formatiu, durant el temps que dure la suspensió, l'alumne/a haurà de realitzar els treballs acadèmics que determine el professorat que li imparteix docència.

El tutor/a serà el responsable del seguiment del procés, rebent l'alumne els dilluns de 13 a 14 hores.

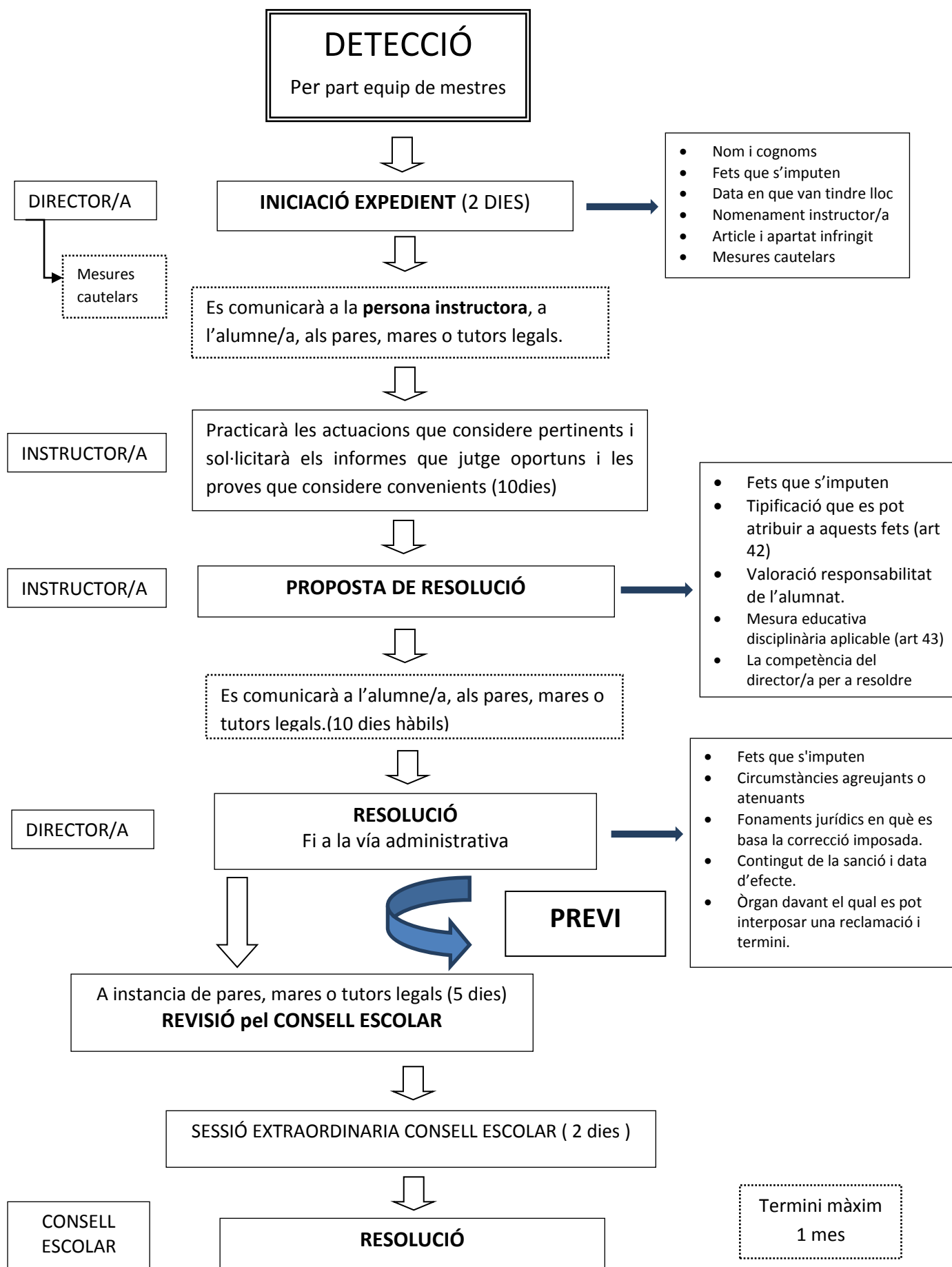
- b) Suspensió del dret d'assistència al menjador durant un període comprés entre sis i trenta dies lectius
- c) Canvi de centre educatiu. En el cas d'aplicar esta mesura disciplinària, l'administració educativa li proporcionarà una plaça escolar en un altre centre docent sostingut amb fons públics, amb garantia dels servicis complementaris que siguen necessaris, condició sense la qual no es podrà dur a terme la dita mesura.

Les conductes greument perjudicials per a la convivència en el centre docent només podran ser objecte de mesura disciplinària amb la prèvia instrucció del corresponent expedient disciplinari. No obstant es poden imposar mesures cautelars durant la instrucció de l'expedient.

Correspon al director/a del centre incoar, per iniciativa pròpia o a proposta de qualsevol membre de la comunitat escolar, els referits expedients a l'alumnat. Es seguirà el següent procediment:

1. L'acord sobre la iniciació de l'expedient disciplinari s'acordarà en el termini màxim de dos dies hàbils del coneixement dels fets.
2. El/la director/a del centre farà constar per escrit l'obertura de l'expedient disciplinari, que haurà de contindre:
 - a) El nom i cognoms de l'alumne.
 - b) Els fets imputats.
 - c) La data en què es van produir els mateixos.
 - d) El nomenament de la persona instructora.
 - e) Les mesures de caràcter provisional que, si és el cas, haja acordat l'òrgan competent, sense perjuí de què puguin adoptar-se durant el procediment.
3. L'acord d'iniciació de l'expedient disciplinari ha de notificar-se a la persona instructora i als pares. En la notificació s'advertirà als interessats que, de no efectuar al·legacions en el termini màxim de deu dies sobre el contingut de la iniciació del procediment, la iniciació podrà ser considerada proposta de resolució quan continga un pronunciament precís sobre la responsabilitat imputada.
4. Només els que tinguen la condició legal d'interessats en l'expedient tenen dret a conèixer el seu contingut en qualsevol moment de la seua tramitació.
5. L'instructor/a de l'expedient, una vegada rebuda la notificació de nomenament i en el termini màxim de deu dies hàbils, practicarà les actuacions que estime pertinents i sol·licitarà els informes que jutge oportuns, així com les proves que estime convenients per a l'esclariment dels fets.
6. Practicades les anteriors actuacions, l'instructor/a formularà proposta de resolució, que es notificarà als pares, concedint-los audiència pel termini de deu dies hàbils.
7. La proposta de resolució haurà de contindre:
 - a) Els fets imputats a l'alumne/a en l'expedient.
 - b) La tipificació que a estos fets es pot atribuir, segons el que preveu l'article 74 d'este reglament.
 - c) La valoració de la responsabilitat de l'alumne/a, amb especificació, si procedeix, de les circumstàncies que poden agreujar o atenuar la seua acció.

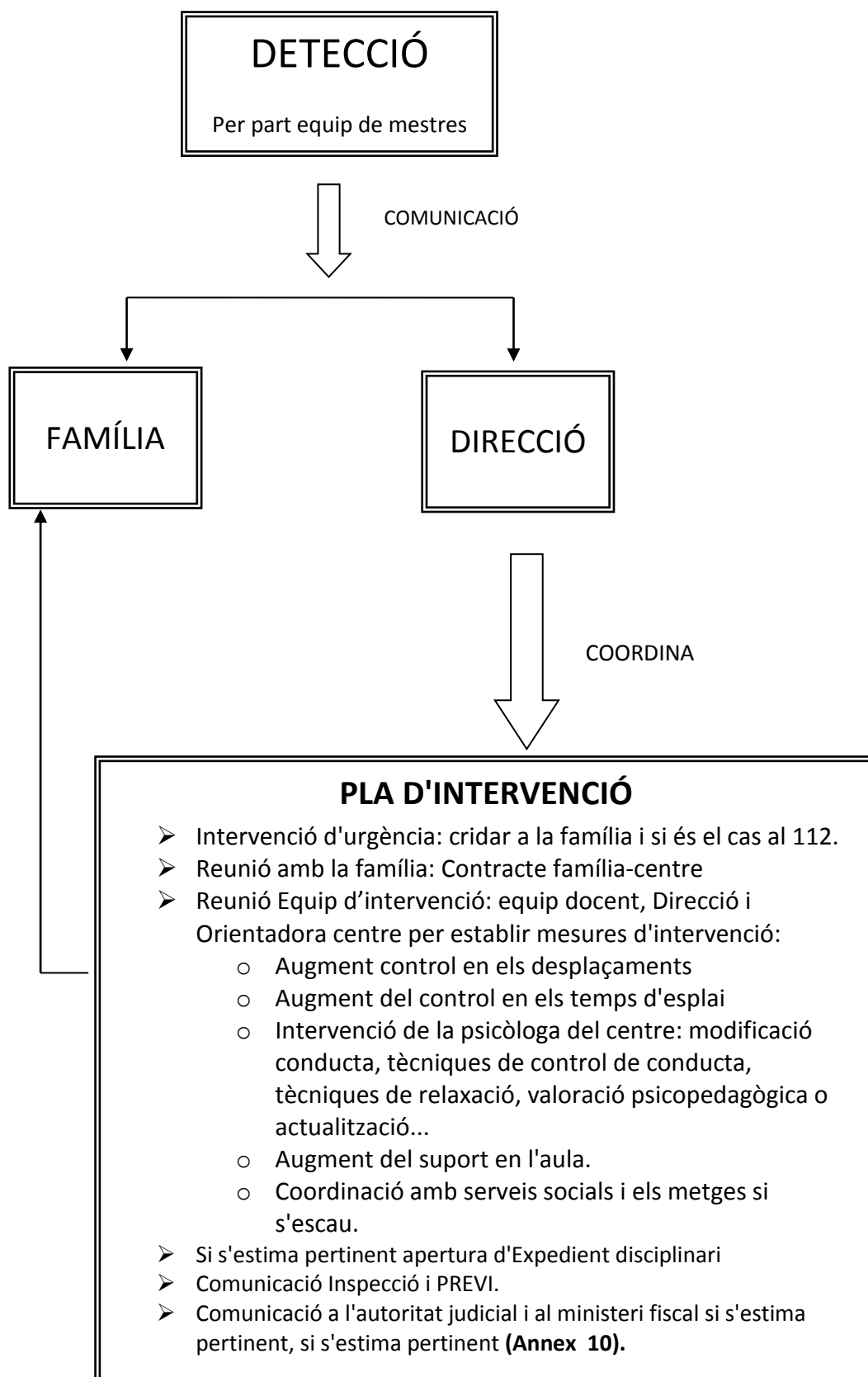
- d) La mesura educativa disciplinària aplicable entre les previstes en l'article 75 d'este reglament.
 - e) La competència del director/a del centre per a resoldre.
8. El termini màxim per a la resolució de l'expedient disciplinari des de la incoació fins a la seua resolució, inclosa la notificació, no podrà excedir un mes.
9. La resolució, que haurà d'estar motivada, contindrà:
- a) Els fets o conductes que s'imputen a l'alumne.
 - b) Les circumstàncies atenuants o agreujants, si les haguera.
 - c) Els fonaments jurídics en què es basa la correcció imposada.
 - d) El contingut de la sanció i data d'efecte d'esta.
 - e) L'òrgan davant el qual cal interposar reclamació i termini del mateix.
10. La resolució de l'expedient per part del director/a posarà fi a la via administrativa, per la qual cosa la mesura disciplinària que s'impose serà immediatament executiva, excepte en el cas de la mesura correctora prevista en l'article 75.2.b del present reglament, que podrà ser recorreguda davant de la Conselleria competent en matèria d'educació.
11. La resolució podrà ser revisada en un termini màxim de cinc dies pel Consell escolar del centre a instància, dels pares dels alumnes, d'acord amb el que estableix l'article 127 de la Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació. A tals efectes, el director/a convocarà una sessió extraordinària del Consell escolar en el termini màxim de dos dies hàbils, comptats des que es va presentar la instància, perquè este òrgan procedisca a revisar, si és el cas, la decisió adoptada i proposar les .

6.2.2. Alumnat amb alteracions greus de conducta.

Les alteracions greus de conducta fan referència a un patró de comportament persistent, repetitiu i inadequat a l'edat del menor. D'acord amb la Classificació Internacional de Malalties CIM-10, publicada per l'OMS, estes alteracions greus de conducta solen enquadrar-se com a comportament antisocial, comportaments oposicionistes desafiadors, trastorn d'ansietat, trastorn de dèficit d'atenció amb hiperactivitat o impulsivitat, trastorn dissocial en preadolescents i adolescents, trastorn explosiu intermitent, alteracions del son, conductes de risc per consum de substàncies tòxiques o alcohol, o alteracions de la conducta alimentària, entre d'altres. Es caracteritzen per l'incompliment de les normes socials bàsiques de convivència i per l'oposició als requeriments a les figures d'autoritat, la qual cosa genera un deteriorament en les relacions familiars o socials. Este comportament té repercussions negatives per a l'alumnat que el pateix i per al medi en què desenrotlla la seua vida: família, escola, oci... Els seus comportaments van més enllà dels límits tolerables i les conductes impedeixen a la persona tindre un procés d'adaptació i desenrotllar tot el seu potencial adequadament. En l'àmbit educatiu, estos alumnes presenten necessitats educatives específiques derivades de trastorns temporals o permanents de la personalitat o de la conducta, i requereixen aprenentatges i recursos excepcionals

Per a l'alumnat amb alteracions greus de conducta a més de les mesures disciplinaries que s'imposaran com a resultat de les conductes que alteren greument la convivència en el centre , s'estableix el següent protocol d'actuació:

6.3 Assetjament escolar i ciberassetjament.

En l'actualitat hi ha gran alarma i consciència social cap als casos d'assetjament i ciberassetjament escolar. És parla que un de cada quatre menors pateix aquesta situació.

Per les característiques pròpies d'aquesta conducta es dificil la seua detecció.:

- a) Hi ha intencionalitat. S'expressa en una acció agressiva que genera en la víctima l'expectativa de ser blanc de futurs atacs.
- b) Reiteració. Es repeteix en el temps. L'agressió produïda no és un fet aïllat i la víctima la pateix de manera continuada.
- c) Hi ha desequilibri de poder. Es produeix una desigualtat de poder físic, psicològic o social, que genera un desequilibri de forces en les relacions interpersonals.
- d) Es produeix indefensió i personalització. L'objectiu del maltractament sol ser un únic alumne o alumna, que és col·locat d'esta manera en una situació d'indefensió.
- e) Ben sovint pot tindre un component col·lectiu o grupal. Normalment no hi ha un sol agressor o agressora, sinó diversos.
- f) Normalment apareixen observadors passius. Les situacions d'assetjament usualment són conegudes per terceres persones que no fan prou perquè cesse l'agressió.
- g) Esta situació d'invisibilitat sol passar desapercebuda moltes vegades per als adults.

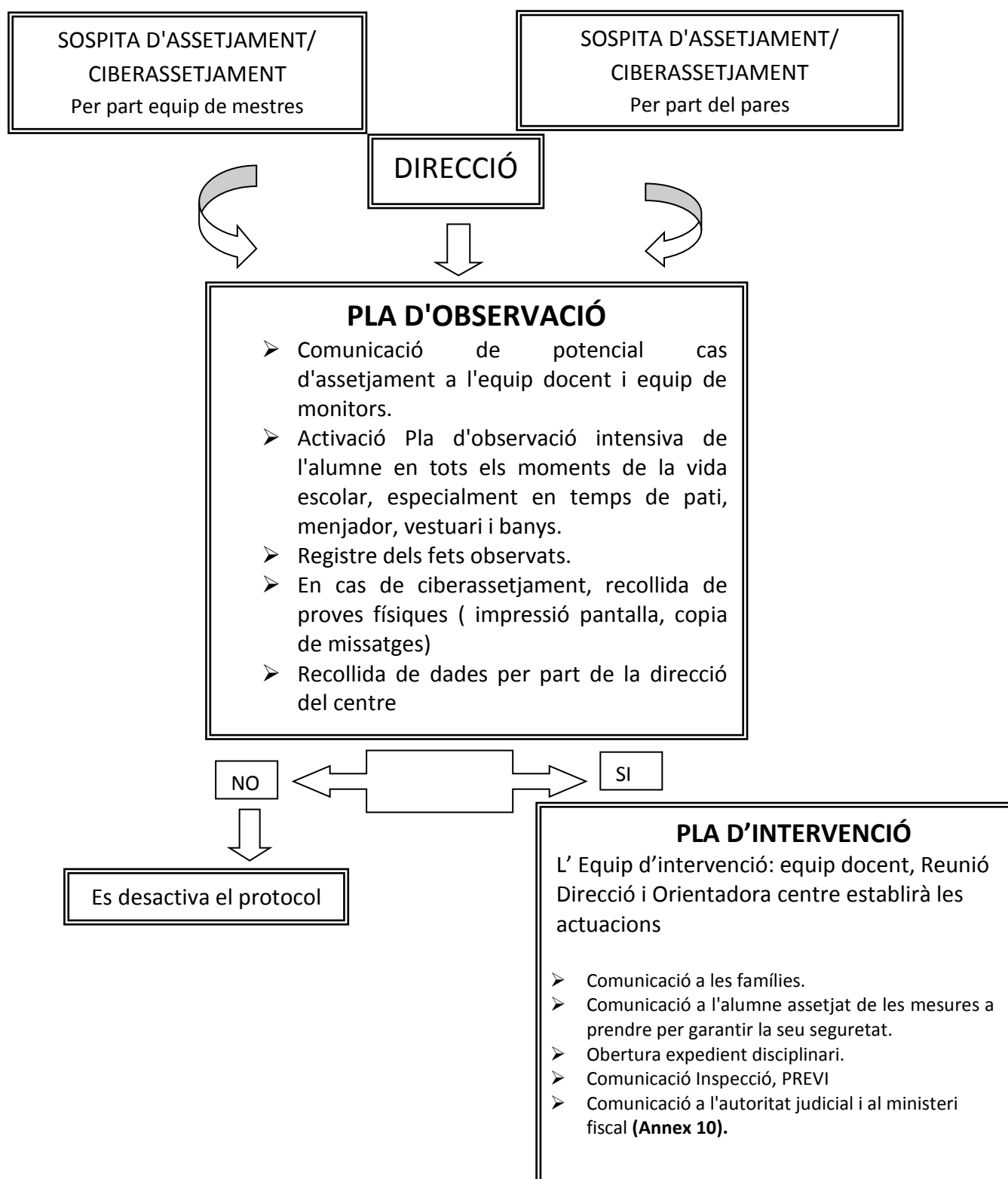
Dins dels diferents tipus d'assetjament i les seues manifestacions, recentment els experts han elaborat un nou concepte d'assetjament, el que utilitza mitjans electrònics i rep el nom de ciberassetjament. Esta conducta es defineix com a assetjament entre iguals en l'entorn TIC i inclou actuacions de xantatge, vexacions i insults entre alumnes. Suposa difusió d'informació lesiva o difamatòria en format electrònic. El ciberassetjament és un fenomen de gran rellevància per la seua prevalença, la gravetat de les seues conseqüències i les dificultats que presenta per a ser previngut i tractat.

Característiques

- a) Agressió repetida i duradora en el temps.
- b) Intenció de causar dany: no sempre es dona en els primers estadis
- c) del procés.
- d) Sol haver-hi contacte o relació prèvia en el món físic.
- e) Pot estar lligat o no a situacions d'assetjament en la vida real.
- f) Usa mitjans TIC: missatges de mòbil, adreça electrònica, telèfons

g) mòbils, xarxes socials, blogs, fòrums, sales de xats

Sensibles a la necessitat d'educar persones tolerants, respectuoses amb la diversitat, preparades per al treball en equip i l'ajuda mútua, així com educar en la prevenció de conflictes i d'aquestes conductes, hem establert tota una bateria d'accions i activitats indicades en el punt 3 del Pla de convivència i desenvolupades en els respectius annexos. No obstant considerem necessari un protocol d'actuació quan salta l'alarma d'un potencial cas d'assetjament escolar:

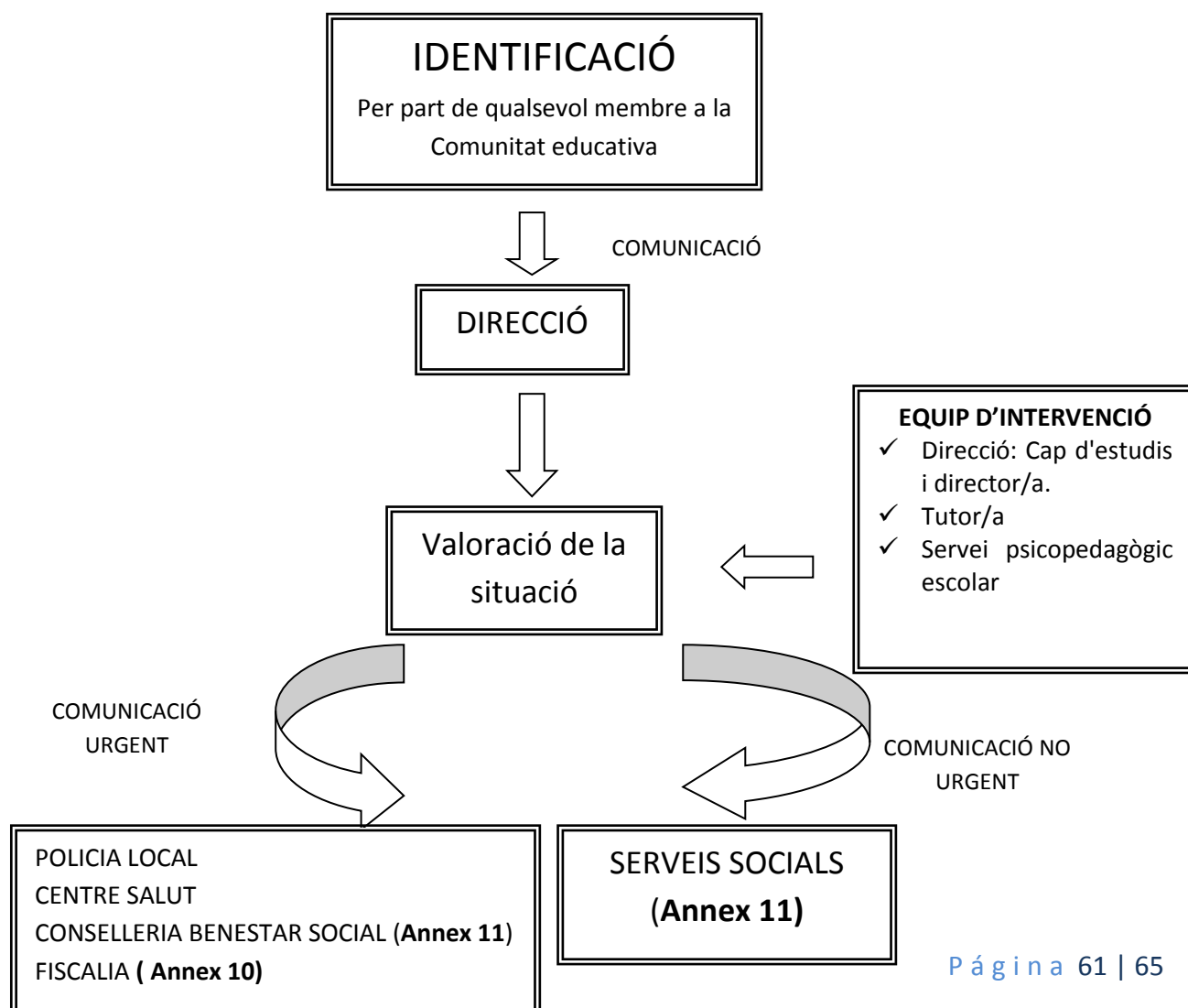
6.4 Maltractament infantil

El maltractament infantil es defineix com qualsevol acció no accidental que comporta abús (emocional, físic o sexual) o descuit (emocional o físic) cap a un menor de divuit anys, que és realitzada pel seu

progenitor o cuidador principal, per una altra persona o per qualsevol institució, i que amence l'adequat desenrotllament del xiquet. Dins del maltractament considerem tant el maltractament actiu, entès com a abús físic, sexual i emocional, com els maltractaments passius, com ara la negligència física i emocional. El maltractament pot ser familiar o extrafamiliar.

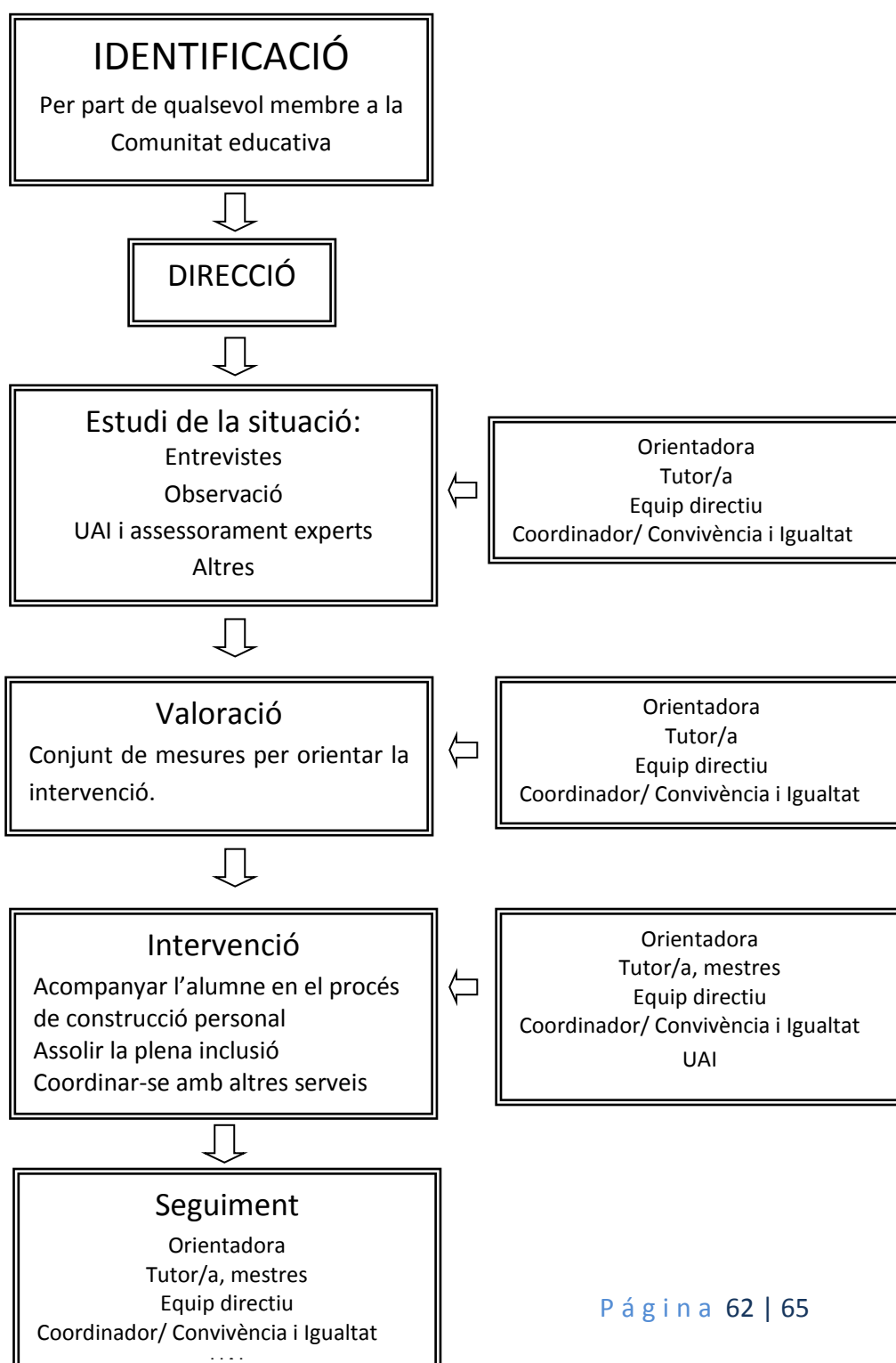
Els quatre escalons de protecció de la població infantil són els pares, els ciutadans, els professionals de les administracions i l'entitat pública competent en matèria de protecció infantil.

L'àmbit escolar ocupa una posició privilegiada en el procés de protecció del menor i en la detecció, la notificació, la investigació i l'avaluació. El centre és el lloc on romanen una gran part del seu temps i per a molts menors que pateixen el maltractament en l'àmbit familiar en edats primerenques, l'escolarització els permet trencar amb l'aïllament social en què l'han patit.

6.5 Acompanyament a la identitat de gènere, l'expressió de gènere i la intersexualitat.

Aquest protocol s'activarà en el moment que qualsevol membre de l'equip docent detecte o siga informat d'un possible cas d'intersexualitat, identitat o expressió de gènere divergent i ho comuniqui, seguint els processos i les vies que establisca el Reglament de règim intern, al tutor o tutora, al coordinador d'igualtat i convivència, a l'equip d'orientació o a l'equip directiu. O bé, quan la família, o qui n'exercisca la tutoria legal, comuniqui el cas al centre educatiu. Una vegada comunicat, el director o la directora notificarà el cas al registre PREVI i s'inicia el protocol.

7. FUNCIONS COMISSIÓ DE CONVIVÈNCIA

La comissió de convivència del consell escolar del centre docent, prevista en l'Orde de 31 de març de 2006, de la conselleria de Cultura, Educació i Esport, té com a finalitat garantir una aplicació correcta del que disposa el present decret en el centre, per a la qual cosa li corresponen les funcions següents:

- a) Efectuar el seguiment del pla de convivència del centre docent i totes aquelles accions encaminades a la promoció de la convivència i la prevenció de la violència, així com el seguiment de les actuacions dels equips de mediació.
- b) Informar el consell escolar del centre sobre les actuacions realitzades i l'estat de la convivència en el centre.
- c) Canalitzar les iniciatives de tots els sectors de la comunitat educativa representats en el consell escolar del centre per a millorar-hi la convivència.
- d) Realitzar les accions que li siguin atribuïdes pel consell escolar del centre en l'àmbit de les seues competències, relatives a la promoció de la convivència i la prevenció de la violència, especialment el foment d'actituds per a garantir la igualtat entre homes i dones.
- e) Establir i promoure l'ús de mesures de caràcter pedagògic i no disciplinàries, que ajuden a resoldre els possibles conflictes del centre

Tindrà les funcions següents:

8. ACTIVITATS DE FORMACIÓ EN MATERIA DE CONVIVÈNCIA

Amb l'objectiu d'optimitzar i millorar el Pla d'acció de convivència i Pla d'acció tutorial del centre considerem necessari promoure i organitzar formació del professorat en matèria de convivència. Per altra part és necessari organitzar anualment xerrades en l'escola de pares que contribueixen a la millora de la convivència al centre educatiu.

9 ESTRATEGIES PER A LA DIFUSIÓ, SEGUIMENT I AVALUACIÓ DEL PLA

El pla de convivència es posarà a disposició de tota la comunitat educativa per al seu coneixement i compliment

S'efectuarà avaluació trimestral del seguiment del Pla de convivència/Pla d'acció tutorial i el clima de convivència en el centre. A tal efecte s'establiran indicadors per a cadascun dels objectius.

OBJECTIUS	INDICADORS
Educar en l'exercici de la tolerància i de la llibertat dins dels principis democràtics de la convivència.	Grau de compliment de les sessions de tutoria. Nombre d'activitats proposades al Pla de convivència incloses a la programació de l'acció tutorial. Ús de la Guia tractem-nos bé. Eficàcia de les activitats programades per a la prevenció de conflictes i promoció de la convivència.
Educar per a la prevenció de conflictes i la resolució pacífica d'aquests.	
Educar per a la no violència en tots els àmbits de la vida personal, familiar i social.	
Desenvolupar valors que fomenten la igualtat efectiva entre homes i dones.	
Educar en l'esforç, l'oci i el temps lliure, bons hàbits de consum.	
Educar en el respecte: – a la identitat, intimitat i dignitat personal. – de la integritat física, psicològica i moral – de les normes de convivència i organització del centre.	
Potenciar el treball cooperatiu per tal de fomentar actituds de respecte, tolerància, negociació, escolta i autonomia.	
Aprofundir en el coneixement personal i dels companys/es: interessos, necessitats,	

preocupacions, sentiments..	
Formar i informar en l'ús adequat de les noves tecnologies i mitjans de comunicació: mòbil, internet, TV, videojocs, xarxes socials...	
Promoure l'acollida dels alumnes nouvinguts, reforçant-los el sentiment de pertinença al grup i escola.	% d'accions d'acollida per a l'alumnat nouvingut.
Establir un model de resolució i mediació de conflictes per a tot el centre	Ús del model de resolució i mediació de conflictes establert al centre
Potenciar les vies de coordinació i col·laboració amb les famílies: entrevistes individuals, reunions trimestrals, participació en activitats d'aula o centre, participació en Consell Escolar de centre i/o AMPA.	% activitats programades de participació famílies
Establir model compromís Família-tutor i posar-lo en pràctica	Ús del model de compromís família-tutor.
Promoure la millora de les relacions entre els membres de la Comunitat Educativa	Xerrades formatives per a les famílies Formació professorat